

#minregjering

Statusrapport for hva H-FrP-regjeringen har gjennomført på sine første to år.

Vi tar forbehold om trykkfeil.

Innhold

Vi ruster Norge for fremtiden	3
Arbeid og sosial	5
Barn, familie og inkludering	7
Justis, beredskap og innvandring	9
Økonomi og næringsliv	12
Fiskeri og landbruk	16
Sikkerhet og forsvar	18
Helse og omsorg	19
Kommunal og modernisering	22
Kultur	25
Kunnskap	27
Miljø og klima	30
Olje og energi	32
Samferdsel	34
Utenriks og bistand	36
Nordområdene	38

Vi ruster Norge for fremtiden

Norge er et av verdens beste land å leve i. Vi har fred, frihet og stabilitet, høy velstand, god velferd og lav arbeidsledighet.

Men verden omkring oss er ikke stabil. Oljeprisen har falt. Den grønne omstillingen kommer raskere. Europas nabolag både i øst og sør preges av konflikt og ustabilitet.

Regjeringen vil at Norge skal fortsette å ha høy velstand, god velferd og lav arbeidsledighet. Målet er at den enkelte skal oppleve størst mulig trygghet for sin økonomiske fremtid, visshet om hjelp i rett tid fra det offentlige hvis man rammes av sykdom eller ulykke, og at hver enkelt får muligheten til å utnytte sine evner og anlegg uavhengig av sosial bakgrunn.

Da kan vi ikke sitte stille når det skjer store forandringer rundt oss. Tvert imot trengs en aktiv politikk for økonomisk omstilling og offentlige reformer. Denne statusrapporten forteller om det Høyre-Frp-regjeringen har gjennomført så langt, i nært samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre. Det forteller at vi arbeider hardt for å løse viktige oppgaver i dag, samtidig som vi ruster Norge for fremtiden.

Konkurranseskraft for norske arbeidsplasser

Vi må skape arbeidsplassene som sikrer den enkelte en jobb å gå til og en verdiskaping som kan betale for velferdsordningene. Det skal vi gjøre samtidig som oljeprisen har falt, og norsk økonomi er i omstilling i en stadig tøffere global konkurranse. Regjeringen ruster Norge for fremtiden med rekordhøye bevilgninger til forskning og innovasjon, lavere skatter og avgifter og raskere bygging av vei og bane. Vi har utviklet strategier for økt vekst i havbruk og i maritim sektor. Vi har også senket terskelen til arbeidsmarkedet gjennom å myke opp arbeidsmiljøloven.

Fremtidens arbeidsplasser og velferd vil sikres av et kunnskapsbasert og klimavennlig næringsliv.

Regjeringen styrker Norges grønne konkurransekraft gjennom en historisk satsing på miljøteknologi og fornybar energi, grønnere skatter og avgifter og et kjempeløft for jernbanen. Vi har vedtatt å bygge to kraftkabler til Europa, og vil nå ambisiøse klimamål i samspill med EU. Vi har også nedsatt et eget ekspertutvalg som skal komme med forslag til en overordnet strategi for grønn konkurransekraft.

Et velferdsløft for eldre og syke

Bedre velferdstjenester dreier seg om å gi trygghet for hjelp, men også om at folk får mulighet til å komme raskere tilbake i arbeid. Regjeringen skaper pasientenes helsetjeneste. Vi har forbedret kreftbehandlingen gjennom å innføre «pakkeforløp» for kreftpasientene. Vi skal ytterligere redusere unødvendig venting ved å innføre reformen fritt behandlingsvalg, som nå er vedtatt av Stortinget. Vi har styrket innsatsen for rusavhengige og personer med psykiske lidelser. Vi har sørget for at staten tar større ansvar for utbygging av eldre-omsorgen og har påbegynt et kvalitets- og kompetanseløft i helse- og omsorgstjenesten.

Et sterkere sosialt sikkerhetsnett

Selv om Norge har gode velferdsordninger, er det for mange som faller utenfor og ikke får den hjelpen de trenger. Hvis vi forbedrer det sosiale sikkerhetsnettet, vil flere ta del i arbeidslivet og bidra til å skape fremtidens velferd. Regjeringen har lansert en strategi med en rekke konkrete tiltak mot barnefattigdom, styrket innsatsen mot rus og økt bosettingen av flyktninger for å bedre integreringen.

Regjeringen vil bygge landet

Bedre veier og kollektivløsninger er avgjørende for konkurransekraft og arbeidsplasser, velferd, miljø og klima. Regjeringen har bevilget rekordbeløp til samferdsel, besluttet å opprette et nytt veiselskap for å få fart på veibygging og lansert en jernbanereform for å gjøre tog til et mer attraktivt valg.

Kunnskap gir muligheter for alle

Ingenting er viktigere for menneskers muligheter i livet enn utdanning. Utdanning sikrer arbeid, velstand og velferd. Regjeringen har mer enn doblet satsingen på videreutdanning for lærere, vi gjennomfører et yrkesfagløft, og vi styrker kvaliteten i høyere utdanning og forskning.

Trygghet i hverdagen og styrket beredskap

Fordi vi ønsker et samfunn der folk har frihet og armslag, må vi sørge for trygghet i hjem, nærmiljø og samfunn. Regjeringen har fått bredt flertall for nærpolitireformen, styrket politi og domstoler og intensiverer innsatsen mot organisert kriminalitet. Sammen med LO og NHO har vi også lansert en strategi mot arbeidslivskriminalitet. For å ruste landet til å håndtere fremtidige kriser, har vi styrket gjennomføringen av nødvendige beredskapstiltak.

Levende lokaldemokrati

Lokaldemokratiet får mer reelt innhold når kommunene blir sterkere. Regjeringens kommunereform er en vekst- og velferdsreform. Større kommuner med sterkere fagmiljø er mer attraktive for næringsliv og arbeidsplasser og kan trekke til seg den kompetansen som er nødvendig for å sikre kvalitet i skole og omsorg. Regjeringen gir kommunene flere oppgaver og mer myndighet, og har begrenset fylkesmannen og andre statlige myndigheters mulighet til å overprøve lokale folkevalgte forsamlinger.

En enklere hverdag for folk flest

Det er mennesker med skapertrang og tiltakslyst som skaper de arbeidsplassene som skal sikre fremtidens velferd. Regjeringen fornyer, forenkler og forbedrer offentlig sektor. Tidstyver og unødige reguleringer fjernes, valgfriheten øker og det gis større rom for frivillige og private bidrag til mangfold i offentlig velferd. Vi satser digitalt for å skape en brukervennlig, døgnåpen offentlig sektor, høyere kvalitet i tjenestene, økt verdiskapning og bedre offentlige beslutninger.

Arbeid og sosial

Større frihet til arbeidstakerne

Regjeringen har gitt arbeidstakere mer frihet til å bestemme over egen arbeidstid:

- Åpnet for mer fleksibilitet i arbeidstidsreglene, slik at det blir enklere å få på plass lokale avtaler om arbeidstid, og enklere å disponere arbeidstiden, slik det passer den enkelte arbeidstaker og virksomhet.
- Større mulighet for den enkelte arbeidstaker til å jobbe mer i enkelte perioder og flere søndager på rad, mot å ta mer fri i andre perioder. Det blir dermed enklere å tilpasse arbeidssituasjon til egen livssituasjon.

Lavere terskler inn i arbeidslivet

Det er åpnet for generell adgang til midlertidige ansettelse i inntil ett år. Dette vil gjøre det enklere for flere å få adgang til arbeidslivet. Ordningen har klare begrensninger for å hindre misbruk. Sammen med økt bruk av lønnstilskudd, bedre tilrettelegging og oppfølging, vil dette fungere som et springbrett inn i arbeidslivet for mange av dem som i dag står på utsiden.

For å få flere inn i arbeidslivet er det vedtatt en lovpålagt aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere. Det vil nå bli obligatorisk at sosialhjelp som hovedregel skal følges av krav og tilbud om aktivitet.

Eldre får stå lenger i jobb

Seniorer er en ressurs i arbeidslivet, og vi vil i fremtiden trenge mer arbeidskraft. Regjeringen har derfor vedtatt å styrke stillingsvernet for eldre arbeidstakere ved å heve aldersgrensen i arbeidsmiljøloven fra 70 til 72 år, slik at de som ønsker, kan stå lenger i jobb. Regjeringen skal også gå sammen med partene i arbeidslivet for å diskutere innretning og premisser for en mulig økning til 75 år. Det vil dermed ikke lengre være slik at eldre arbeidstakere stemples ut av arbeidslivet utelukkende fordi de har passert 70 år. Loven er endret slik at helsepersonell som ønsker det kan beholde lisensen til de er 80 år.

Strategi mot arbeidslivskriminalitet

Regjeringen har lansert en strategi med 22 punkter mot arbeidslivskriminalitet. Strategien er utarbeidet i dialog med LO, NHO og de øvrige partene i arbeidslivet.

En verdig anerkjennelse til nordsjødykkerne

Regjeringen har inngått forlik og på en verdig måte satt punktum i det som har vært en langvarig sak mellom tidligere nordsjødykkere og staten. De tidligere nordsjødykkerne er tilbudt kompensasjon på ytterligere ca. 2,1 millioner kroner (25G), som en anerkjennelse for deres innsats.

Stans i betalinger til barnebortførere

Regjeringen har sørget for at barnebortførere ikke skal få barnebidrag og ytelser. Det har frem til nå blant annet vært slik at personer som opplever at en tidligere partner bortfører parets barn til utlandet, fortsatt har vært nødt til å betale barnebidrag til barnebortføreren.

Flere aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år

Personer over 26 år kan nå få hjelpemidler som er spesielt utviklet for å aktivisere bevegelsesapparatet til dem som ikke kan bruke vanlige aktivitetshjelpemidler.

PC til elever med lese- og skrivevansker

Ordningen med støtte til PC fra folketrygden for skoleelever med lese- og skrivevansker er gjeninnført.

Begrensning i sosialtjenester til personer uten lovlig opphold

Regjeringen har endret reglene, slik at utbetaling av kontant sosialhjelp til personer uten lovlig opphold er stanset. Nødhjelp gis i form av mat og losji til vedkommende i praksis kan forlate landet.

Vi har også:

- Sørget for midler til et SUA-kontor (senter for utenlandske arbeidere) i Bergen.
- Innført et nytt, varig lønnstilskudd for personer som står i fare for å havne på uføretrygd.
- Bevilget 13 millioner kroner til talegjenkjenningprogram på norsk, til stor nytte for funksjonshemmede, døve og hørselshemmede og skoleelever med lese- og skrivevansker.
- Gjort arbeidsplassetolking til en permanent ordning for å hindre at døve og hørselshemmede arbeidstakere faller ut av arbeidslivet på grunn av manglende tilgang til tolking.

- Økt midler til servicehund.
- Styrket ordningen med funksjonsassistanse i arbeidslivet.
- Begrenset trygdeeksport ved å redusere grensen for mulig opphold i utlandet fra 6 måneder til 6 uker for å kunne motta overgangsstøtte.
- Fått på plass ny avtale om inkluderende arbeidsliv (IA).
- Fremmet forslag om å holde barns inntekt utenfor ved utmåling av økonomisk støtte til livsopphold (sosialhjelp).
- Innført en regel om at samlet utbetaling av uføretrygd, inkludert barnetillegg, ikke skal kunne overstige 95% av inntekt før uførhet.
- Utvidet målgruppen i jobbstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne fra å gjelde personer under 30 år som har mottatt arbeidsavklaringspenger i ett år, til også å gjelde alle mottakere av arbeidsavklaringspenger under 30 år.
- Tatt med unge som prioritert gruppe i IA-avtalens delmål 2 for å hindre frafall og øke sysselsettingen av personer med nedsatt funksjonsevne.
- Innført ny ordning for støtte til såkalte småhjelpemidler.
- Satt ned et ekspertutvalg med oppdrag om å gjennomgå NAV med det mål å gå fra en byråkrati-reform til en brukerreform, samt å hjelpe flere fra trygd til arbeid. Rapporten er avlevert og følges nå opp.
- Sørget for eget kontaktteam for foreldre som mottar pleiepenger.
- Foreslått og fått vedtatt en overgangsordning for å lette overgangen for uførepensjonister, som får en betydelig nedgang i netto inntekt som følge av lavere skatteverdi av inntektsfradrag. Egenandelen i overgangsordningen ble foreslått redusert fra 6000 kroner til 4000 kroner i Revidert nasjonalbudsjett 2015.
- Sørget for økte tilskudd til sosialt entreprenørskap og sosiale entreprenører.
- Sørget for økte tilskudd til aktivisering og arbeidstrening i regi av frivillige organisasjoner.
- Gitt rett til 100% omsorgspenger for selvstendig næringsdrivende og frilansere.
- Økt selvstendig næringsdrivendes rett til pleiepenger og opplæringspenger fra 65 til 100%.
- Satt i gang forsøk og utredninger på sykelønnsfeltet:
 - o Innført beslutningsstøtte for sykemeldere.
 - o Ingen skal kunne sykemeldes mer enn seks måneder av sin egen fastlege.
 - o Gradert sykmelding og tidligere intervensjon i sykmeldingsperioden
- Fremmet forslag til Stortinget om regulering av kompensasjon ved konkurransebegrensende avtaler i arbeidsforhold.
- Nedsatt et ekspertutvalg for gjennomgang av arbeidstidsreglene.
- Nedsatt et samvittighetsutvalg: "Offentlig utvalg om etiske og praktiske forhold rundt tanke- og samvittighetsfrihet under utførelse av arbeidsoppgaver i norsk arbeidsliv generelt"
- Sikret barnepensjon til donorbarn.
- Sikret et verdig punktum for yrkesskader som følge av eksponering av kvikksølv blant tannhelsepersonell.
- Ny tilretteleggingsordning, nytt inkluderingstilskudd og oppfølgingsavtale for å hjelpe folk med nedsatt arbeidsevne inn i arbeidslivet.
- Gjennomført forenklinger:
 - o Sykefraværsoppfølgingen, gjennom reduksjon på 1500 skjemaer hver dag.
 - o Tiltaksplasser:
- Åpnet for et større leverandørmarked for attføringstjenester (avklaring og oppfølging) med sikte på et bedre og mer variert tilbud for brukerne.
- Ny tilretteleggings- og oppfølgingsavtale (erstatte tilretteleggingsgarantien).
- Forenklinger av tiltaksstrukturen.
- Tredoblet satsingen på sosiale entreprenører.
 - o Arbeiderstakerregisterordning, hvor fem skjemaer nå er blitt ett (sendes elektronisk til alle etater, ny a-ordning).
 - o Folketrygdlovens regler om støtte til enslig mor eller far.
 - o Regelverket for overgangsstøtten for å bedre arbeidsinsentivene.
 - o Permitteringsreglene:
- Lik arbeidsgiverperiode for helt og delvis permitterte.
- Ny forskriftsbestemmelse om at dokumentert enighet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker om grunnlaget for permittering som hovedregel legges til grunn ved vurderingen av vilkår for rett til dagpenger under permittering.
 - o Utlendingsforskriften, som omfatter offshorearbeidere, selvstendig næringsdrivende og utvidet tillatelse til selvstendig oppdragstakere

Barn, familie og inkludering

Strategi mot barnefattigdom

Regjeringen har lagt frem en strategi mot barnefattigdom. Tilskuddet mot barnefattigdom er økt med 45 millioner kroner til totalt 144 millioner kroner. Dette vil sikre at flere kan delta på viktige sosiale arenaer, uavhengig av foreldrenes inntekt, og målsettingen er at alle barn skal få mulighet til å delta på minst én fritidsaktivitet. I tillegg er det i strategien en ytterligere satsing på 95,9 millioner kroner til andre forebyggende tiltak:

- Tiltak mot barnefattigdom på frivillighetsfeltet
- Jobbsjansen – utvidelse
- Tidlig hjelp til barn av rusmisbrukere og psykisk syke (Modellkommuneforsøket)
- Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom
- Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn
- Økt ramme for tilskudd til utleieboliger
- Foreldrestøttende tiltak i kommunene
- Losfunksjoner for ungdom

Sterkere familievern mot vold og konflikter

Regjeringen har styrket familievernet med 71,4 millioner for å hjelpe familier med høyt konfliktnivå og har gitt familievernkontorene større ansvar for å følge opp biologiske foreldre som mister omsorgen for sine barn.

Høyeste bosetting av flyktninger på over 20 år

Regjeringen har styrket integreringstilskuddet til ca. 90% av gjennomsnittlige kostnader i kommunene knyttet til bosetting og integrering av flyktninger. Bosettingen har økt med 19% fra 2013 til 2014 og var høyere enn på 20 år. Det har vært ytterligere vekst i 2015. Dette er viktig ettersom det over flere år har sittet flere tusen flyktninger med innvilget opphold på norske mottak i påvente av bosetting.

Styrket innsats mot vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom

Regjeringen har lagt frem en tiltaksplan som skal bidra til å forhindre og forebygge vold og seksuelle overgrep og sørge for at barn og ungdom som utsettes for vold og seksuelle overgrep, sikres tidlig og riktig hjelp, uavhengig av hvor i landet de bor. I planen rettes innsatsen mot følgende områder:

- Forebyggende arbeid og godt foreldreskap
- Det offentliges ansvar

- Barn og ungdoms egen deltakelse
- Tverrfaglig samarbeid og frivillig sektor
- Rett hjelp til rett tid
- Forskning og kompetanse

Større valgfrihet for foreldre

Kontantstøtten er økt til 6000,- kroner per måned for å gi foreldre en større frihet i valg av omsorgsform i barnas andre leveår.

Styrking av foreldre og barn-sentrene for å bedre omsorgen for barn

Et opphold i senter for foreldre og barn kan være nødvendig for å evaluere barns utvikling, familiens hjelpebehov og foreldrenes omsorgsevne. Dette vil gjøre det enklere for barnevernet å se hvilke hjelpe-tiltak som trengs for å sikre barn god omsorg.

Gratis kjernetid i barnehage for familier med lav inntekt

Det er innført en ny ordning med gratis kjernetid i barnehager for 4- og 5-åringer i familier med lav inntekt (innføres 1. august 2015). Dette vil også gjelde for barn av foreldre som deltar i introduksjonsordningen. I tillegg er det satt av utviklingsmidler til videre forsøk med gratis kjernetid for andre grupper barn. I enkelte forsøksordninger er dette knyttet til aktivitetsplikt, som innebærer at foreldrene til barn som skal ha rett til gratis barnehageplass, for eksempel må delta i norskopplæring, utdanning eller arbeidsliv. Det er også avsatt utviklingsmidler, slik at flere kommuner kan aktivisere minoritetsforeldre med barn i barnehagealder.

Større frihet til familien i foreldrepermisjonsordningen

Den enkelte familie bør få mer frihet til å styre sin egen hverdag og livssituasjon. Vi har derfor økt fellesdelen i foreldrepermisjonen med 8 uker, som den enkelte familie står fritt til å fordele. Antall uker forbeholdt far er redusert fra 14 til 10 uker.

Forslag for å redusere antall omsorgsovertakelser

Regjeringen har foreslått å gi barnevernet mulighet til å pålegge flere former for hjelpetiltak for å kunne redusere antall omsorgsovertakelser.

Eksempler på tiltak som skal kunne pålegges istedenfor omsorgsoverdragelse, er:

- Kompenserende tiltak som barnehage, besøkshjem, avlastningstiltak og støttekontakt.
- Omsorgsendrende tiltak som ulike former for foreldreveiledning og opphold i sentre for foreldre og barn.
- Kontrolltiltak som tilsyn, urinprøver og meldeplikt.

Forsøk for å styrke kommunenes ansvar for barnevernet

Kommuner som ønsker større oppgave- og finansieringsansvar for barnevernet, kan nå søke om å bli med i en forsøksordning. Hovedformålet med forsøket er å innhente erfaringer og kunnskap som kan bidra til gode endringsprosesser når ny ansvarsdeling skal innføres på nasjonalt nivå.

Forslag om minstekrav til norskkunnskaper og samfunnskunnskap

Regjeringen har foreslått endringer i statsborgerloven ved å innføre minimumskrav til muntlige norskkunnskaper, samt krav til bestått prøve i samfunnskunnskap for å få norsk statsborgerskap. De nye kravene gjelder for personer i alder 18 – 67 år ved søknad om statsborgerskap etter 7 års botid i Norge.

Sikre LHBT-personers rettigheter og aktiv motarbeide diskriminering

Regjeringen har fremmet forslag om muligheten til å skifte juridisk kjønn, uten å måtte gå igjennom en medisinsk vurdering og behandling. Det er igangsatt arbeid med å utarbeide en ny handlingsplan for bedre levevilkår for LHBT-personer.

Vi har også:

- Etablert nye portaler for pensjonsprodukter og strømpriser for å forenkle forbrukernes hverdag, samt gi bedre oversikt over markedet.
- Etablert tilskuddsordning på 11,5 millioner kroner for voldsutsatte barn.
- Styrket barnevernsbarns skolegang med 10 millioner kroner.
- Fremmet forslag om at Norge slutter seg til Haagkonvensjonen 1996. Dette vil styrke samarbeidet med andre land i foreldretvister, barnevernssaker og barnebortføringssaker. Det er spesielt viktig i lys av den internasjonale kritikken som har kommet mot norsk barnevern.

Justis, beredskap og innvandring

Nærpolitireformen – mer politi der det gjelder

Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har blitt enige om Nærpolitireformen, som skal frigjøre politiresurser fra administrasjon slik at politiet kan være mer tilstede der folk bor når det trengs. Reformen skal også styrke politiets kompetansemiljøer og gjøre politiet bedre rustet til å håndtere det sammensatte og stadig mer komplekse kriminalitetsbildet som har utviklet seg.

Norsk beredskap stadig bedre

Regjeringen har gjennomført en rekke tiltak for å styrke beredskapen i Norge. Dette er et langsiktig arbeid som er blitt høyt prioritert blant annet på grunn av av svakheter som ble påpekt i 22. juli kommisjonens rapport. Her er noen av tiltakene regjeringen har iverksatt siden regjeringsskiftet i oktober 2013:

- Styrket PST med om lag 205 millioner kroner siden regjeringsskiftet.
- Bevilget penger til 700 nye politistillinger (se også punkt nedenfor om *Tidenes styrking av politiet*).
- Styrket den skarpeste enden i politidistriktene (såkalte UEH-mannskaper) med cirka 320 personer (samlet er det nå cirka 980 UEH-mannskaper i politidistriktene).
- Styrket Beredskapstroppen med 13 stillinger.
- For første gang innføres krav til politiets responstid.
- Sørget for tilgang på minst ett pansret kjøretøy i alle politidistrikt.
- Bedret helikopterberedskapen ved å halvere responstiden på Forsvarets helikoptre fra to til én time på Rygge og Bardufoss.
- Iverksatt ny riksalarm.
- Forsterket Redningstjenesten og bestilt 16 nye redningshelikoptre (innfases fra 2017).
- Nødnett er ferdig utbygd i løpet av 2015 og bedrer samhandling mellom nødnetten.
- Etablert nye rutiner for anmodning om bistand fra Forsvaret til politiet.
- Laget en ny nasjonal prosedyre for nødnettenes samvirke ved pågående livstruende vold.
- Sikret politiet prioritet i mobilnettet fra juli 2014.
- Opprettet Felles kontraterrorsenter i 2014 for å styrke samarbeidet mellom PST og E-tjenesten.
- Fått igang et døgnbemannet situasjonscenter i Justis- og beredskapsdepartementet for bedre å ivareta koordineringsrollen og støttefunksjonen ved store hendelser.

- Styrket hovedredningsentralene.
- Mer til sivilforsvarets utstyrsinvesteringer.
- Bedre sikring av såkalte skjermingsverdige objekter.
- Gjennomført flere tiltak for å bedre departementets lederfunksjon ved større hendelser.

Tidenes styrking av politiet

I 2014 og 2015 er det bevilget penger til 700 nye politibetjentstillinger i tillegg til 100 millioner kroner til å frigjøre flere politiresurser til å politiopgaver. Så sent som i revidert nasjonalbudsjett for 2015 ble det bevilget ytterligere 38,8 millioner kroner for blant annet å styrke Oslo-politiet.

Flere hundre nye fengselsplasser

Det er et stort behov for flere fengselsplasser for å få ned soningskøen i Norge. Regjeringen har tatt flere grep for løse situasjonen:

- Det er bevilget penger for å få på plass 370 nye fengselsplasser. 242 av disse er kommet på plass gjennom en avtale om å leie tomme fengsler i Nederland. Flere av de andre plassene er realisert raskt gjennom å bygge ut eksisterende fengselsbygg.
- Regjeringen har lagt frem for Stortinget tidenes første kapasitetsmelding for kriminalomsorgen. Meldingen tar for seg kapasitetsutviklingen innenfor kriminalomsorgen frem til 2040 og legger til rette for bygging av nye fengsler og fengselsplasser. Under Stortingets behandling av denne er det kommet til enighet om etablering av 500 nye netto fengselsplasser innen 2020, deriblant gjennom to fengselsenheter i Agder og prioritet i Ålesund, Haugesund, Valdres og Oslo.

Rekordhøy oppklaringsprosent i politiet

Per 1.april 2015 var oppklaringsprosenten på forbrytelser 44,5%, opp fra 37,5% ved regjeringsskiftet.

Asylbarns rettigheter styrket

Regjeringen har på bakgrunn av avtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre gjennomført regelendringer for å styrke rettighetene til lengeværende asylbarn og deres familier.

- Det er gjennomført en engangsløsning som har gjort at mange lengeværende asylbarn og deres familier som oppfylte noen bestemte kriterier, har fått opphold i Norge, til tross for at de for

- eksempel hadde fått avslag tidligere.
- Det er gjennomført en varig ordning som innebærer en oppmykning av asylpolitikken fra den forrige regjering og sterkere vektlegging av hensynet til barn i behandling av sakene, samt nye regler for begrunnelse i vedtak som berører barn.
- Instruert utsatt iverksetting av enkeltsaker for å sikre at lengeværende barn får vurdert saken sin etter ny forskrift.

Trandum utlendingsinternat utvidet

Regjeringen har utvidet kapasiteten på Trandum med 90 lukkede plasser. Det er også vedtatt bygging av et eget retursenter på Gardermoen.

Påtalemyndigheten styrket kraftig

Det er bevilget midler til 50 politijuriststillinger, 12 statsadvokatembeter og 7 funksjonærstillinger til høyere påtalemyndighet.

Rekord i uttransport

Regjeringen har i 2015 satt et måltall på uttransport av 7800 utlendinger som oppholder seg ulovlig i Norge. Cirka 40% av de som blir sendt ut, har begått kriminalitet eller er ilagt straffereaksjon.

Nye redningshelikoptre

Regjeringen har vedtatt og iverksatt bestilling av 16 nye redningshelikoptre som skal innføres fra 2017. Disse skal erstatte dagens Sea King-helikoptre, og helikoptrene koster i overkant av 6 milliarder kroner.

Vi har også:

- Lagt frem en handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme for å forebygge rekruttering til kriminelle miljøer og voldelige ekstremistiske grupperinger.
- Fjernet foreldelsesfristen for drap og seksuelle overgrep mot barn.
- Åpnet for at kommunene kan innføre forbud mot tigging i lokale politivedtekter for å bekjempe menneskehandel og annen organisert kriminalitet.
- Jobbet for at flere kriminelle utlendinger skal sone straffen i hjemlandet og om nødvendig finansiere eventuelle kostnader knyttet til dette.
- Gjennomført høring av en lov som forhindrer at privatpersoner deltar i væpnet konflikt i utlandet.
- Ny straffelov som innebærer at strafferammen økes for en rekke forhold, implementeres fra 1. oktober 2015. Straffeloven ble vedtatt i 2005 og kunne ifølge forrige regjering ikke implementeres før tidligst 2018.
- Redusert antall mål og oppgaver i politiet for å konsentrere innsatsen om kjerneoppgavene.
- Økt underholdskravet for å få lov til familiejenforening til cirka 300 000 kroner.
- Sendt på høring et forslag om 24-års aldersgrense for familieetablering med noen utenfor EØS-området.
- Satt ned et utvalg som skal evaluere voldsoffererstatningsordningen.
- Økt bruk av frivillige og ideelle organisasjoner i kriminalomsorgen, både under soning og ved tilbakeføring til samfunnet.
- Forsterket redningstjenesten gjennom økte bevilgninger på 9 millioner kroner.
- Samlet myndighetenes ansvar for sikkerhet i kritisk, digital infrastruktur i ett departement.
- Styrket beredskapen for cyberkriminalitet og cyberangrep. Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) er styrket med 16 millioner kroner i 2014.
- Forbedret prosedyrene for Forsvarets bistand til politiet. Ny mal for bistandsanmodninger ble gjort gjeldende fra 1. oktober 2014.
- Lagt frem en status for ombygging av nødnett med vurdering av fremdriftsplan, budsjett og måloppnåelse i statsbudsjettet for 2015.
- Opprettet en spesialavdeling i Kripos for uoppklarte saker.
- Modernisert og forsterket den sivile kriseberedskapen i Siviltforsvaret. Bevilgningen til Siviltforsvaret er styrket med 5,4 millioner kroner i 2014 og 7,3 millioner kroner i 2015.
- Trappet opp innsatsen mot hvitvasking og terrorfinansiering.
- Sendt lovforslag om nasjonalt ID-kort til Stortinget. Loven vil gi norske statsborgere tilbud om et offentlig utstedt identitetsbevis som vil være like pålitelig som passet og mer praktisk å bruke som legitimasjon.
- Startet arbeidet med et norsk drapsregister.
- Jobbet for en bedre kriminalomsorg for ungdom og psykisk syke. 20 millioner kroner er bevilget til etablering av en ungdomsenhet med inntil fire plasser i Eidsvoll kommune, samt videreføring av hjelpetilbudet til innsatte på Ila fengsel- og forvaringsanstalt.
- Kommet med nye forslag til håndtering av barne bortføringsaker.
- Opphevet ordning for utlendinger som er faglærte og som ønsker å lære norsk i Norge da ordningen ikke fungerte etter hensikten, og det var mye mistanke om misbruk.

- Gjort unntak fra Dublin-prosedyre for behandling av asylsøknader der det er meget stor sannsynlighet for at søknad om beskyttelse ikke vil bli innvilget, og politiet i den aktuelle saken opplyser at de enkelt kan returnere vedkommende til hjemlandet.
- Hevet strafferammen ved brudd på innreiseforbud til Norge.
- Fått på plass en mer effektiv behandling av omgjøringsanmodninger, blant ved at Utlendingsnemda (UNE) ikke skal gi individuelle begrunnelser i svar på anmodninger som åpenbart ikke kan føre frem.
- Fått på plass nye regler for behandling av sikkerhetssaker etter utlendingsloven. Reglene har styrket adgangen til å utvise personer som utgjør en trussel mot Norges sikkerhet, samtidig som rettssikkerheten ivaretas.
- Utvidet framstillingsfristen for fengsling ved pågrepelse i utlendingssaker. Fristen ble endret fra «snarest mulig, og så vidt mulig dagen etter pågripelsen» til «snarest mulig, og senest den tredje dagen etter pågripelsen».
- Fått på plass lavere krav til straffeeramme for å kunne bortvise en utlending på det grunnlag at vedkommende har vært straffet for alvorlige forhold i utlandet, uavhengig av hvor langt tilbake i tid forholdet ligger.
- Gjennomført unntak fra taushetsplikt på en del områder for mottaksansatte.
- Endret returterminologien i utlendingsforvaltningen for å tydeliggjøre konsekvensene og pliktene ved negative vedtak.

Økonomi og næringsliv

Tiltak for omstilling og trygge arbeidsplasser

Norsk økonomi er i en omstillingsperiode. Situasjonen er krevende både for bedrifter og enkeltpersoner, som opplever utrygghet for jobben sin. Regjeringen legger vekt på å gjennomføre tiltak som letter omstillingene i økonomien og bidrar til vekst og nye arbeidsplasser. Her er eksempler på tiltak som er igangsatt:

- Lagt frem en ny maritim strategi (se egen omtale i neste punkt). Som resultat varslet norske rederier at minst 24 skip vil bli flagget tilbake til Norge.
- Varslet at el-avgiften for store datasentre vil bli kuttet. Dette legger til rette for et mulig nytt industrieventyr med mange nye arbeidsplasser i Norge.
- Regjeringen har senket formueskatten for å gjøre norsk eierskap mer lønnsomt og stimulere til at norske selskaper reinvesterer mer av overskuddet.
- Nye oljeblokker er gjort tilgjengelig på norsk sokkel, for første gang på over 20 år.
- Etablert to nye såkornfond der Staten går inn med 300 millioner kroner som skal matches med minst tilsvarende midler fra private investorer for å løfte frem nye innovative bedrifter (se eget punkt om tiltak for flere gründere og nye bedrifter nedenfor), og bevilget 40 millioner kroner til presåknorfasen (forliket med Kristelig Folkeparti og Venstre om revidert nasjonalbudsjett 2015).
- Prioritert forskning for å kunne skape grunnlag for ny verdiskaping. Andelen av statsbudsjettet som brukes på forskning er økt med 2,1 milliarder kroner fra 2014 til 2015, og den samlede bevilgningen til forskning og utvikling i statsbudsjettet 2015 er 30 milliarder kroner.
- Sendt forslag på høring om å fritta fastmonterte ikke-integrerte maskiner fra eiendomsskatt i industrianlegg for å redusere skattebyrden og trygge industriarbeidsplasser
- Lagt til rette for ny næringsvirksomhet og nye arbeidsplasser gjennom godkjenning av reguleringsplanen for gruvedrift i Engebøfjellet i Sogn og Fjordane og Nussir i Finnmark.
- Besluttet at det skal utarbeides en nasjonal bioøkonomistrategi. Strategien handler om hvordan å utnytte våre ressurser på en optimal måte og skape nye arbeidsplasser.
- I gang med en stortingsmelding om norsk reiselivspolitik, slik at Norge kan ta en større

del av den internasjonale turistveksten.

- For å øke konkurranseskraften til norsk industri og bidra til grønn vekst, vil regjeringen fremme en industrimelding.

Økt konkurranseskraft for maritime næringer - ny maritim strategi

Regjeringen la i mai frem en ny maritim strategi. Få timer etter fremleggelsen varslet norske rederier at minst 24 skip vil bli flagget hjem. Her er noen av tiltakene i strategien:

- Viktige forbedringer i de to norske skipsregistrene NOR og NIS. Dette gjør det mer attraktivt å seile under norsk flagg.
- Det åpnes delvis for at NIS-skip kan operere mellom norske havner/norsk sokkel.
- Forbedret tilskuddsordningen på NOR-skip og NIS-skip.
- Et hovedmål i strategien er å stimulere til grønn vekst for norsk maritim næring og for økt bruk av energieffektive løsninger og mer miljøvennlig drivstoff for skip.
- Regjeringen legger opp til å forhandle om en ny NOx-avtale for videre fritak for NOx-avgift etter 2017 for å kunne utløse enda flere utslippsreducerende tiltak.
- Krav til lavutslipps- og nullutslippsteknologi i riksvei-fergeanbud vil bli stilt når teknologien tilsier dette. Det skal vurderes nærmere på hvilken måte det kan sørges for at tilsvarende teknologier innføres i fylkeskommunal fergedrift.

Tiltak for flere gründere og nye bedrifter, og mer risikovillig kapital

Bevilgningen til næringsrettet forskning og innovasjon har økt med nær en milliard kroner siden 2013. En rekke tiltak er gjort for å stimulere til og løfte frem nye ideer og verdiskaping:

- Etablerertilskuddsordningen for gründere er økt med 110 millioner kroner i statsbudsjettet for 2015 til en ramme på 190 millioner kroner.
- Etablert to nye såkornfond i Bergen og Nord-Norge. På denne måten bidrar staten til risikovillig kapital for gründere, som befinner seg i en økonomisk sårbar situasjon. Staten har satt av 300 millioner kroner, og med 50/50-samarbeid med private investorer blir det 600 millioner kroner i investeringer til nye innovative prosjekter.

- Bevilget 40 millioner kroner til presåkningsfasen som skal sikre finansiering av gründerbedrifter.
- Økt miljøteknologiordningen med 170 millioner kroner til 350 millioner kroner for uttesting og kommersialiseringen av nye grønne teknologiske løsninger.
- 20 millioner kroner til delfinansiering av utstyr til laboratoriet Mechatronics Innovation Lab ("Sørlandslab"), et samarbeid mellom klyngen Global Centres of Expertise (GCE) NODE og Universitetet i Agder som skal være et nasjonalt senter for innovasjon, pilotering og teknologikvalifisering.
- Utviklet et nytt klyngenivå for de mest globalt orienterte næringsmiljøene i Norge. Utnevnt GCE Blue Maritime i Ålesund, GCE Node på Sørlandet og nå GCE Subsea i Bergen. I tillegg er noen nye miljøer tildelt status som Norwegian Centre of Expertise. De nye klyngene omfatter både nye næringer og næringer som arbeider med omstilling i retning av mer bærekraftig utvikling.
- Satsing på næringsrettet forskning har gjort det lettere og mer lønnsomt å drive forskning og utvikling (FoU) i næringslivet, blant annet:
 - o Utvidet skattefunnordningen ved å øke beløpsgrensen for egenutført forskning og utvikling og innkjøpt FoU, samt økt timesatsen. Estimert økning på realisert skattefradrag for skattefunn har økt med 800 millioner kroner, fra 1,5 milliarder kroner til 2,3 milliarder kroner.
 - o Brukerstyrt innovasjonsarena er styrket med 160 millioner kroner. Det er i 2015 tildelt til sammen 623 millioner kroner til 75 nye prosjekter. Totalt omfatter de nye prosjektene i 2015 forskning og utvikling for rundt 1,5 milliarder kroner.
 - o Rammene til Forskningsrådets program Forny 2020 er økt med 71 millioner kroner, fra 104,8 millioner kroner i 2013 til 175,8 millioner kroner i revidert nasjonalbudsjett 2015. Programmet skal bringe resultater fra offentlig finansierte forskningsinstitusjoner fram til markedet, og gir støtte til nystartede bedrifter og kommersialiseringsaktører (TTO-er).
- Norsk økonomi trenger et mangfold av bedrifter, og det er særlig viktig å stimulere til at nye ideer og initiativ blir omgjort til levedyktige bedrifter. Derfor er regjeringen i full gang med å utforme fremtidens gründerpolitikk gjennom en egen gründerplan.
- Antallet nye bedrifter i 2014 var det høyeste siden 2005.

En grønn skattekommissjon for miljøvennlig vekst

Regjeringen har nedsatt en grønn skattekommissjon som skal komme med forslag som stimulerer til mer miljøvennlige valg og legge til rette for omstillingen til et grønt skifte.

Forenklinger for næringslivet

Flere viktige forenklingstiltak er gjennomført, blant annet:

- Gjennomført redusert oppbevaringstid for regnskapsdokumentasjon.
- Opphevelse av kravet til originalbilag til reiseregninger.
- Opprydding i diettsatsene og reiseregningssregler.
- Forenklinger i plan- og bygningsloven (se egen omtale under Kommunal).
- Forenklet søknadsprosessene for statlige forskningsmidler.
- Enklere regler for oppfølging av sykemeldte; fjernet sanksjonssystemet overfor arbeidsgivere og sykemeldere og krav til rapportering fra arbeidsgiver. Ifølge NHO sparer dette arbeidsgivere for 1500 skjemaer daglig.
- Digitalisert innrapporteringen til Skatteetaten, NAV og SSB for arbeidsgiverne med a-ordningen. Dette sparer næringslivet for 600 millioner årlig.

Hindre unødige regler og krav for næringslivet

Regjeringen er, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, i ferd med å opprette et eget regelråd som skal forhindre at staten innfører regler og krav som pålegger næringslivet unødige byrder.

En produktivitetskommissjon for ny vekst

Regjeringen har opprettet en produktivitetskommissjon som skal se på vekstevnen i norsk økonomi og kartlegge årsakene til svakere produktivitetsvekst, samt fremme konkrete forslag som kan styrke produktivitet og vekstevne i norsk økonomi. Kommisjonen leverte sin første delrapport i februar 2015 og jobber nå med sin endelige rapport.

Godt statlig eierskap

Ny eierskapsmelding sikrer et mer forutsigbart statlig eierskap. Forventningene til selskapenes arbeid med å fremme likestilling og motarbeide korrupsjon er strammet inn. Regjeringen har også redusert det statlige eierskapet i enkelte selskaper hvor eierskapet er fullt ut forretningsmessig. Det er blant annet gjort i forbindelse med børsnoteringen av Entra, noe som resulterte i at selskapet fikk 6000 nye aksjonærer. Regjeringen har også solgt statens eierandeler i havbrukselskapet

Cermaq, som var et av mange norske oppdrettsselskaper, det eneste som var deleid av staten.

Strengere regler for lederlønn i statlige selskaper

Regjeringen har strammet inn statens retningslinjer for lederlønn i selskaper med statlig eierskap. Det er gjort innstramminger i pensjon og klargjort hva som regnes som variabel lønn. Staten krever videre at selskapene skal begrunne det dersom de ikke holder seg innenfor statens retningslinjer.

Redusert skattenivå

Skatter- og avgifter er redusert med omlag 13,2 milliarder kroner i 2014 og 2015:

- Skatt på alminnelig inntekt er redusert fra 28% til 27%.
- Minstefradraget er økt fra 81 300 kroner til 89 050 kroner. Dette er en reell økning, ikke kun prisjustering. For pensjonister er minstefradraget økt fra 68 050 kroner til 72 200 kroner.
- Frikortgrensen er økt fra 40 000 kroner til 50 000 kroner.
- For blant annet å styrke norsk eierskap, er bunnfradraget for formueskatten økt fra 870 000 kroner til 1,2 millioner kroner. Dette innebærer at om lag 100 000 færre nordmenn må betale formueskatt. Satsen er redusert fra 1,1% til 0,85%.
- Lettelse til alderspensjonistene: 2,1 milliarder kroner for 2014/15.
- Lettelse til lønnstakere: 6,5 milliarder kroner for 2014/15.

Arveavgiften er fjernet, bil- og båtavgifter redusert

Arveavgiften er fjernet, og bilrelaterte avgifter er redusert med cirka 1,7 milliarder kroner. Blant annet er engangsavgiften på de fleste hybridbiler fjernet. Engangsavgiften er fjernet for alle veteranbiler som importeres. Avgiften på båtmotorer for fritidsbåter og årsavgiften på campingtilhengere har regjeringen også fjernet. Omregistreringsavgiften er redusert med over en tredjedel i snitt. Engangsavgiften for motorsykler og snøscootere er i snitt redusert med 30%.

Mer effektiv bruk av skattepengene

Regjeringen har innført en egen avbyråkratisering- og effektiviseringsreform for å kutte byråkrati og hindre sløsing med skatte kroner. Alle departementer har nå fått fastsatt årlige krav om å øke produktiviteten i departementene og deres underliggende etater. Antall statlige ansatte har økt, blant annet som følge av satsingen på flere politifolk og ansatte

i statens vegvesen, som planlegger infrastruktur. Antall ansatte i departementene sto derimot stille fra 2013 til 2014.

Grønnere bilavgifter

Regjeringen har, basert på enighet med Kristelig Folkeparti og Venstre, foreslått nye prinsipper og en ny retning for bilavgiftene for å stimulere til bruk av ny teknologi, en sikrere bilpark og mer miljøvennlige valg. Biler vil bli billigere, så sant man velger miljøvennlig.

Styrket grensekontrollen

Regjeringen har styrket grensekontrollen for å bekjempe smugling og grenseoverskridende kriminalitet. Det er blant annet bestemt at det skal utredes en ordning med utvidet politimyndighet for tollerne. Tollernes kjøretøy får også blålys og permanent utrykningsstatus fra 1. juli 2015.

Boligsparing for ungdom (BSU) styrket

Regjeringen har hevet maks grensen for Boligsparing for Ungdom (BSU) til 200 000 (fra 150 000 kroner), samt økt den årlige maks grensen fra 20 000 til 25 000 kroner.

Styrket personvern i skattelister

Reglene for innsyn i skattelister er strammet inn for å styrke personvernet til befolkningen.

En sterkere og mer solid finansnæring

Regjeringen har fremmet og fått vedtatt en ny, samlet lov om finansforetak etter at Banklovkommisjonen hadde arbeidet i nesten 25 år. I de årlige Finansmarkedsmeldingene har man begynt utformingen av en helhetlig næringspolitikk for finansnæringen. Vi har oppnådd politisk enighet med EU om en løsning for samarbeidet mellom finanstilsynene i EU og EØS-landene, noe som sikrer norske selskaper adgang til det europeiske markedet og styrker konkurransen i hjemmemarkedet. Norske banker og forsikrings-selskaper har fått oppdaterte soliditetskrav, som bedrer banksystemets evne til å stå imot finansielle kriser. Finansdepartementet besluttet 18. juni 2015 å sette opp kravet til motsyklisk kapitalbuffer til 1,5% med virkning fra 30. juni 2016.

Vi har også:

- Nedsatt et ekspertutvalg for å vurdere flerårige budsjetter på utvalgte områder og et tydeligere skille mellom investeringer og drift i budsjettet.
- Styrket fradragsordningen for gaver til frivillige organisasjoner til 20 000 kroner fra 2015.
- Unntatt flere frivillige organisasjoner for plikten om å levere lønnsoppgaver og betale arbeidsgiveravgift.
- Hevet grensen for oppgaveplikt for arbeid i hjemmet (som barnepass) fra 4000 kroner til 6000 kroner. Tilsvarende gjelder for arbeid i frivillige organisasjoner.
- Finansdepartementet jobber med en omorganisering av skatte- og avgiftsforvaltningen hvor et av viktigste målene er å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet. Det gjøres gjennom å etablere større fagmiljøer og samordning av kontroller.
- Opprettet felles enheter mot arbeidslivskriminalitet i Bergen, Stavanger og Oslo bestående av bl.a. Politiet, Skatteetaten og Arbeidstilsynet.
- Regjeringen har sendt på høring et forslag om å tillate butikker å ha søndagsåpent.
- Lagt til rette for økt konkurranse mellom finansinstitusjonene, bl.a. i forhold til at det skal være lettere å bytte bank. Konkurransetilsynet har gjennomgått konkurransen mellom bankene for å hindre at de bl.a. samordner rentesetting seg imellom.
- Igang med å utrede dynamiske effekter av skattelettelse.
- Begynt arbeidet med ny revisjonslov og ny og forenklet regnskapslov.
- Doblet Oljefondets investeringer i fornybar energi ved å øke de såkalte miljømandatene for Statens Pensjonsfond Utland (SPU) fra 20-30 milliarder kroner til 30-50 milliarder.
- Prioritert forhandlingene om en Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP):
 - o Følges opp i alle møter vi har med Brussel og Washington.
 - o Politisk kontakt med EUs og USAs sjefsforhandler.
 - o Jevnlig informasjon om forhandlingene i EØS-organene.
 - o Stortinget er flere ganger informert om og har debattert TTIP.
 - o Igang med eksterne konsekvensutredninger.
- Hatt tydelig oppmerksomhet om Svalbard-saker, blant annet knyttet til romvirksomhet (Copernicus) og Store Norskes økonomiske situasjon.
- Gjennomført kartlegging av mineralressurser både i Nord- og Sør-Norge og styrket driftsbevilgningene til Direktoratet for mineralforvaltning.
- Økt bevilgningene til Konkurransetilsynet for å sette dem bedre i stand til å ivareta sitt oppdrag og fremme konkurranse i økonomien.
- Satt i gang med en melding om skattereform, basert på Scheel-utvalgets utredning, som vil forelegges Stortinget i løpet av høsten 2015. Reformen skal resultere i et skattesystem som er bedre for norsk næringsliv, gjør det mer lønnsomt å jobbe og er i tråd med internasjonal utvikling.
- Satt i gang med en gjennomgang av kildeskatten.

Fiskeri og landbruk

Fiskeri og havbruk

Politikk for bærekraftig vekst i havbruksnæringen

Regjeringen har fått vedtatt et nytt vekstsystem for oppdrettsnæringen som skal sikre forutsigbar vekst på miljømessig bærekraftige premisser. Det nye vekstsystemet forventes innført i 2017 og gir sterke incentiver til teknologiutvikling for å løse næringens miljøpåvirkning.

Regjeringen har innført forurenser betaler-prinsippet i havbruksnæringen. For å sikre finansiering av utfisking av rømt oppdrettslaks har regjeringen og havbruksnæringen inngått en forpliktende avtale som innebærer at alle oppdrettere betaler inn en avgift til et fond. Avtalen er underskrevet og trer i kraft andre halvår 2015.

Regjeringen ønsker å bidra til utvikling av ny teknologi som kan realisere nye teknologiske konsepter som havbaserte merdsystemer, semi-lukkede eller lukkede merdsystemer. Det er foreslått å innføre en ny ordning med utviklingskonsesjoner som skal bidra til å realisere store teknologiløft for næringen.

Norge som ansvarlig og tydelig havnasjon og kyststat

Regjeringen har det siste året bidratt til å intensivere internasjonalt samarbeid mot fiskerikriminalitet, både gjennom INTERPOL og ved å ta initiativet til stiftelsen av Nord-atlantisk fiskerietterretning (NA-FIG). Norge leder både INTERPOLs arbeidsgruppe mot fiskerikriminalitet og NA-FIG.

Økt lønnsomheten i næringen

For å sikre lønnsomhet har regjeringen gitt adgang til å samle større kvotegrunnlag per båt for fartøygruppene pelagisk trål, torskestrål og ringnot.

Enklere tildeling av tillatelser til fiske

Regjeringen har gjennomført endringer i deltagerloven som gir vesentlig forenkling av prosedyrer og saksbehandling for tildeling av tillatelser til å delta i ulike fiskerier. Fiskere som vil samle bedre driftsgrunnlag på ett fartøy, slipper dermed å måtte ha med et fartøy for å gjennomføre en transaksjon med fiskerettigheter; tre søknadsprosedyrer erstattes av én.

Flere unge velger fiskeryrket

Lærlingekvoter som skal sikre læreplasser, er innført. Skolekvotene er doblet for å gjøre utdanningen mer praksisnær. Ungdomsfiskeordningen og rekrutter-

ingskvoter for nye fiskere er videreført, og det er gitt tilskudd til utvikling av nye marine undervisningsopplegg for Newtonrom.

Enklere for restauranter å velge lokal sjømat

Regjeringen har gjort det enklere for restauranter å registrere seg i kjøperregisteret slik at de kan kjøpe fisk direkte fra fisker og servere lokal sjømat.

Lengre sesong for hvitfiskindustrien

Regjeringen har innført et nytt, forenklet regelverk for levendelagring av fisk i lengre enn 12 uker. Ved å gi jevnere tilgang på kvalitetsråstoff, samt strekke sesongen ut over året, kan hvitfiskindustrien få økt lønnsomhet.

Økt verdiskaping i kongekrabbefisket

Regjeringen ønsker å få størst mulig verdi ut av denne ressursen. Aktive yrkesfiskere som har inntekter fra annet fiskeri, skal få størst krabbekvote. Ulike tiltak vil bidra til et jevnere fiske gjennom året og styrke industriens konkurranseskraft.

Forenklet gjennomføring av fisket

Regjeringen har åpnet for kvotebytte for loddefisket og fisket etter kolmule (to fartøy med hver sine kvoter samarbeider, slik at f.eks. det ene tar to kvoter i Barentshavet og det andre på Island). Fiskeridirektoratet har fått større fullmakter til den løpende gjennomføringen av fisket.

Enklere å rapportere fangst

En mobil-app som gjør det mulig å rapportere fangst om bord i fiskefartøy er blitt lansert. Mobil innrapportering er et viktig tiltak i kampen mot kriminell virksomhet.

Jord- og skogbruk

Optimisme i landbruksnæringen

Da FrP og Høyre dannet regjering varslet rødgrønne politikere og bondeorganisasjoner dommedag for landbruket. Halvannet år etter peker flere piler i riktig retning:

- Flere investerer; investeringene gjennom Innovasjon Norge økte med 20 prosent 1. halvår i 2014. Flere steder er midlene for 2015 allerede brukt opp.
- Stor optimisme i saueneæringen; i fjor var det en økning i antall sauebruk på over 200.

- Flere vil produsere mer melk; melkekvotene ble i fjor revet bort, også i fylker som tidvis har hatt utfordringer med å omsette alt.
- Færre bønder slutter; kun et år siden 2000 har antall bønder som gikk ut av næringen vært like lavt som i 2014 (1,8%).

Enklere å drive landbruk

I jordbruksoppgjøret 2014 ble det vedtatt 26 forenklinger og i jordbruksavtalen 2015 fikk regjeringen gjennomslag for ytterligere 14 forenklinger, slik at hverdagen for bonden som selvstendig næringsdrivende skal bli enklere. Vi har fjernet 11 forskrifter og gjort organisatoriske grep i underliggende etater og forskningsinstitutt.

Mer mat – mindre stat

Regjeringen jobber løpende med å stimulere til økt matproduksjon. Vi lovet i Sundvollen-plattformen at tilskudd i større grad skal stimulere til økt matproduksjon. Derfor har vi i de to jordbruksoppgjørene som har vært siden regjeringen tiltrådte i større grad premiert de som ønsker å produsere mat. Nå får også de store matprodusentene tilskudd, og flere tilskuddsordninger er lagt om slik at man får mer penger for å levere slakt, og mindre for å ha dyr gående på gården.

Regjeringen vil at bøndene skal få utnytte ressursene på gården. Derfor doblet vi i fjor melkekvotetaket for den enkelte bonde til 900.000 liter melk. Før vi kom i regjering var det ikke tillatt å drive kylling- og kalkunproduksjon på heltid. Vi har også doblet konsesjonsgrensene for kylling- og kalkunproduksjon og dermed avviklet tvungen deltid hos kylling- og kalkunprodusentene.

Nye og bedre inntektsmuligheter for bonden

Regjeringen har fjernet flere tilskuddsordninger i jordbruksavtalen, forenklet og gjort viktige strukturendringer, slik at det skal lønne seg å produsere mer mat. Dette gjør regjeringen for at jordbruket i fremtiden skal bli mindre avhengig av statlige overføringer. De fremtidsrettede endringene vi har gjennomført vil redusere jordbrukets kostnadsnivå og gi bonden nye og bedre inntektsmuligheter. I jordbruksavtalen for 2015-2016 fjernet vi tilskudd til utjevning

av fraktkostnader for fôr til pelsdyr.

Dyrenes velferd i fokus

Regjeringen er opptatt av å styrke dyrevelferden og kampen mot dyrekriminalitet. Derfor har vi vedtatt en prøveordning med dyrepoliti. Denne settes i gang i Sør-Trøndelag høsten 2015. Like etter at vi kom i regjering ba vi Mattilsynet om å utføre flere tilsyn. Samlet antall tilsyn økte i 2014 med 22%. Mattilsynet bruker nå mindre tid på kontor og mer tid ute hos de som har dyr.

Større råderett over egen eiendom

Regjeringen har gjort om en rekke enkeltsaker. Bonden har fått et «JA-stempel» av Landbruks- og matdepartementet. Regjeringen har også tatt flere initiativ for å liberalisere eiendomslovgivningen og gi den enkelte bonde større råderett over egen eiendom. Vi mener staten ikke skal blande seg inn i en avtale mellom selger og kjøper av eiendom, og at kjøper selv er den som skal bestemme over eiendommen sin. Derfor har vi blant annet i høringsforslag foreslått å oppheve konsesjonsloven og dertil boplikt og priskontroll.

Åpnet for gårdssalg av alkohol

Regjeringen sender før sommeren ut forslag om å tillate salg av alkohol fra gård. Dette vil gjøre det enklere for flere bønder å satse på nisjeprodukter og økt inntjening gjennom turisme.

Kostnader i skognæringen redusert

Bevilgningene til skogsveier og tømmerkaier er nær doblet siden vi kom i regjering, sammenlignet med de rødgrønnes siste valgkampbudsjett. Flere skogsveier og bedre kapasitet betyr at mer tømmer kan tas ut av skogene og fraktes raskere ut i markedet. Reduserte kostnader styrker konkurransekraften til den norske skognæringen som konkurrerer internasjonalt.

Mulighet for økt verdiskaping på egen gård

Regjeringen har økt bevilgningen til lokalmat og reiseliv for å styrke gründerskapet i jordbruket og stimulerer til tilleggsnæringer. På denne måten legger vi til rette for at bonden skal få utnytte eiendommens ressurser, og flere får mulighet til å leve av landbruket, også på mindre eiendommer.

Vi har også:

- Omorganisert Mattilsynet.
- Åpnet for import av jordbærplanter.
- Satt i gang arbeidet med å se på hvordan vi kan styrke konkurransen i meierimarkedet.
- Stimulert til økt produksjon av reinskjøtt.
- Slått sammen reindriftsforvaltninga og landbruksforvaltninga.
- Slått sammen tre forskningsinstitutt til ett nytt; Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) (fra 1. juli 2015).
- Lagt fram jordvernstrategi for Stortinget.
- Fått vedtatt ny naturskadeerstatningslov.

Sikkerhet og forsvar

Gjennomgang av Forsvarets oppgaver i en ny sikkerhetspolitisk situasjon

Regjeringen har i den nye sikkerhetspolitiske situasjonen vi befinner oss i, satt i gang et arbeid som skal munne ut i ny Langtidsproposisjon for forsvarssektoren våren 2016. Regjeringen har ønsket en ny åpenhet og realisme rundt status og utfordringer for Forsvarets operative evne, og arbeidet har bidratt til en reell forsvarsdebatt for første gang på svært lenge.

Mer forsvarsaktivitet i nordområdene

En større del av Forsvarets operative aktiviteter er nå flyttet nordover. Det betyr flere seilingsdøgn og flytimer, og flere øvelser. I mars ble øvelsen «Joint Viking» med 5000 soldater fra alle forsvarsgrener gjennomført i Finnmark. I mai deltok nær 5000 mannskaper fra ca. ti land i den NATO-ledede ubåtøvelsen «Dynamiv Mongoose» i norske farvann. I mai og juni deltok 115 fly og 4000 mannskaper fra ni nasjoner i øvelsen «Arctic Challenge Exercise» over det nordlige luftrommet i Norden, med Bodø som den norske flystasjonen. Flere store HV-øvelser er også gjennomført.

Lik plikt for kvinner og menn til å verne om sitt land

Da Norge innførte allmenn verneplikt 1. januar 2015, ble vi det første NATO-landet som gir både menn og kvinner lik plikt til å verne om sitt land. I vår tid har Forsvaret behov for mennesker med ulik bakgrunn og kompetanse for å løse et bredt spekter av oppgaver. Allmenn verneplikt gir Forsvaret et grunnlag for å rekruttere de best egnede og mest motiverte unge kvinner og menn fra hele befolkningen.

Norgeshistoriens største forsvarsinvestering

Regjeringen sikrer milliarder i tilleggsfinansiering utover forsvarsbudsjettet for å anskaffe og innfase F-35 kampfly og for å videreutvikle og integrere det norskutviklede missilet Joint Strike Missile. Regjeringen har også anbefalt investeringer for ca. 6,5 milliarder kroner blant annet å oppgradere stridsvogner og ubåter, etablere kampluftvern i Hæren og bygge den nye kampflybasen på Ørland.

Styrking av forsvarsbudsjettet

Regjeringen har økt forsvarsbudsjettet og vil fortsette styrkingen. For 2015 er den reelle økningen om lag 3,3%.

Ny enhetlig militærordning

Det er vedtatt en ny enhetlig militærordning (personell- og befalsordning) og en innføring av spesialistkorps etter NATO-standard. Dette er en stor, viktig og gjennomgripende personellreform, som vil bidra til å løse Forsvarets kompetanseutfordringer, som

vil føre til økt operativ evne og lavere rotasjon i stillinger, mer gripbart personell i operative strukturer og bedre karriereutvikling for fagspesialister.

Militært bidrag til operasjon RECSYR for å fjerne kjemiske stridsmidler fra Syria

Norge har bidratt med fregatt og kystvaktfartøy til Middelhavet i 2013-2014. Dette var et svært viktig bidrag for å fjerne kjemiske stridsmidler fra borgerkrigen i Syria. I lys av ISILs fremvekst har operasjonen vist seg å være enda mer avgjørende.

Økte bidrag til NATO

I lys av russisk aggresjon mot Ukraina og oppfølging av alliansens vedtak fra toppmøtet i Wales, er norske bidrag og engasjement styrket. Norge bidrar tungt med luft-, sjø- og landstyrker i NATOs beroligelses-tiltak, og spiller en sentral rolle i å utvikle alliansens militære hurtigreaksjonsstyrker.

Norge som vertsland for NATOs store High Visibility Exercise i 2018

Et av NATOs hovedmål er å øve mer, og det styrker norsk sikkerhet at allierte øver og trener i Norge. NATO har sagt ja til det norske tilbudet om å gjennomføre storøvelsen i NATOs nordligste områder i 2018.

Bedre ivaretagelse av våre veteraner

Regjeringen har bedret ivaretagelsen av våre veteraner ved å sikre større forutsigbarhet i utbetalingene av økonomisk kompensasjon og styrker oppfølgingen av veteranene i sivil sektor.

Mer beredskap og øving og trening i Heimevernet

Regjeringen har sørget for økt trening av innsatsstyrkene i Heimevernet fra 2014 og innført ekstra øvelser for Hæren og Heimevernet i nord i 2015. HVS områdestruktur øver og trener mer. I 2012 hadde Heimevernet totalt 136 000 treningsdager. I 2014 var dette økt til 145 000, mens det planlegges med 173 000 treningsdager i 2015.

Styrket kontraterrorberedskap

Forsvarets evne til å bistå politiet er styrket ved at Marinejegerkommandoen sammen med Forsvarets spesialkommando nå står på nasjonal beredskap. Responstid for helikopterstøtte er redusert fra to timer til en time.

Utvalg for ny sikkerhetslovgivning

Regjeringen har oppnevnt et Sikkerhetsutvalg med et bredt mandat om å utrede ny lovgivning i et overordnet samfunnssikkerhetsperspektiv. Utvalget skal avgi rapport i form av en NOU høsten 2016.

Helse og omsorg

Kortere ventetid for pasientene

For å redusere unødvendig venting har regjeringen:

- Styrket sykehusenes økonomi; vi har lagt til rette for en høyere aktivitetsvekst gjennom våre to budsjetter sammenlignet med hva den rødgrønne regjeringen fikk vedtatt gjennom sine åtte år.
- Fjernet aktivitetstaket for sykehusene som la en begrensning på hvor mange pasienter sykehusene kunne behandle.
- Økt den innsatsstyrte finansieringen fra 40 til 50% i sykehusene for å gjøre det mer lønnsomt å behandle flere pasienter.
- Økt mangfoldet og kapasiteten i behandlingen ved å kjøpe mer fra private og ideelle gjennom bruk av anbud. 300 millioner kroner øremerket kjøp fra private i 2014 og beskjed til helse-regionene om å utnytte ledig kapasitet hos private bedre.
- Gitt sykehusene større fleksibilitet til å bruke nytt medisinsk-teknisk utstyr og bygninger ved at de skal kunne inngå leieavtaler på inntil 100 millioner. Dette gir sykehusene mulighet til å utnytte kapasiteten og ressursene bedre.
- Reformen fritt behandlingsvalg er vedtatt av Stortinget og innføres i løpet av 2015 (se neste punkt).

Økt valgfrihet for pasienter

Regjeringen starter innføring av reformen fritt behandlingsvalg i 2015:

- Reformen har tre søyler; valgfrihet for pasientene, mer kjøp av ledig kapasitet hos private og ideelle, og større fleksibilitet for mer effektive, offentlige sykehus.
- Ventetiden skal ned, kvaliteten opp, og pasientenes rettigheter og valgfrihet styrkes.
- Fritt behandlingsvalg innføres først innenfor rus og psykisk helse, samt for noe annen behandling.
- Fritt behandlingsvalg sikrer at pasienter kan få tilgang til ledig kapasitet hos private og ideelle i et offentlig finansiert system.

Bedre tilbudet til kreftpasienter

Kvaliteten i behandlingen av pasienter som har kreft, eller der det er mistanke om kreftsykdom, er bedret:

- Pakkeforløp for behandling av 28 ulike kreft-

typer innføres i 2015. Halvparten er allerede startet opp. Dette er standardiserte, faglige retningslinjer for utredning og behandling, som gir mer forutsigbarhet og raskere behandling.

- Samarbeidet mellom sykehus og fastleger skal bedres når fastleger henviser med mistanke om kreft.
- Tverrfaglige diagnosesentre, for rask avklaring av kreftsykdom er etablert i alle helseregioner.
- Det er sendt på høring lovforslag om å innføre rett til kontaktlege på sykehus for pasienter med alvorlige lidelser, slik som kreft.

Mer verdig og rettferdig behandling av rusavhengige og mennesker med psykiske helseutfordringer

Arbeidet innenfor rus og psykisk helse er prioritert og styrket:

- Innfører fritt behandlingsvalg først for rus og psykisk helse, da dette er prioriterte områder.
- 200 flere plasser til rusbehandling er kjøpt hos ideelle organisasjoner i 2014 og utvidet til også å gjelde langtidsplasser. 255 millioner kroner ble i 2014 øremerket kjøp fra private innen rus, psykisk helse og rehabilitering.
- Gjeninnført den "gylne regel" som sier at rus og psykisk helse hver for seg skal vokse mer enn somatikk. Rapportering viser at regelen har en klar effekt på prioriteringer i helseregionene.
- Varslet innføring av kompetansekrav i helse- og omsorgstjenesteloven, som reverserer de rødgrønnes profesjonsnøytrale regelverk. Psykolog skal inngå blant disse.
- Varslet innføring av ny finansieringsordning for kommunepsykologer. Videreføring av tilskudd i 2015 har gitt grunnlag for ansettelse av om lag 40 nye psykologer i norske kommuner i 2015.
- Gjeninnført i budsjettet for 2014 øremerkede midler til kommunalt rusarbeid med 343 millioner kroner. Ytterligere 100 millioner kroner ble øremerket kommunalt rusarbeid i 2015.
- Tilskuddet til oppsøkende behandlingsteam styrket med 10 millioner kroner. Det sikrer utvidelse av et godt og viktig tilbud for mennesker med alvorlig psykisk lidelser og eventuelt samtidig rusmisbruk.
- I 2015 fikk kommunene 100 millioner kroner begrunnet i behov for satsning på psykisk helsearbeid.
- I regjeringens økonomiske opplegg for

kommunene i 2016 foreslås det en styrking begrunnet i satsning på det kommunale rusarbeidet med 400 millioner kroner.

- I 2014 og 2015 ble helsestasjons- og skolehelsetjenesten styrket gjennom økning av de frie inntektene med tilsammen 450 millioner kroner. Det foreslås å styrke disse tjenestene med ytterligere 200 millioner kroner i 2016 gjennom vekst i kommunenes frie inntekter.
- Høsten 2015 legges det frem en opptrappingsplan for rusfeltet.

Tydeligere nasjonal styring av sykehus-Norge

Regjeringen skal legge frem en nasjonal helse- og sykehusplan for Stortinget høsten 2015, som skal gi en demokratisk, politisk og faglig forankring av utviklingen av fremtidens sykehus og fastsette modeller for ulike typer sykehus. Vi vil ha en desentralisert sykehusstruktur med god kvalitet.

- Flere viktige funksjoner styrket på nasjonalt nivå gjennom opprettelsen av nasjonale foretak for bygg og IKT. Nasjonalt foretak for innkjøp er under arbeid.
- Regjeringen har varslet at de regionale helseforetakene skal legges ned, og en ny styringsmodell skal utvikles etter at nasjonal helse- og sykehusplan er vedtatt og virker.
- Helseregionene har fått oppdrag om å redusere ikke-medisinsk begrunnet forskjell i kvalitet og tilbud til pasientene.

Økt kvalitet og kapasitet i omsorgstjenestene

Regjeringen har gjort en rekke grep for å forbedre omsorgstjenestene i Norge, ikke minst for pasientene med sammensatte, komplekse og langvarige behov:

- Regjeringen vil starte opp en forsøksordning med statlig finansiering av omsorgstjenestene fra mai 2016.
- For å sikre at plasser er tilgjengelige når de trengs, skal kapasiteten økes.
- Regjeringen styrket investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser (i omsorgsboliger og sykehjem) med 1,8 milliarder kroner utover forrige regjeringens forslag i 2014 ved blant annet å øke den gjennomsnittlige tilskuddsandelen per boenhet fra 35% til 50%.
- 2014 ble også det første året siden 2008 hvor hele den tilgjengelige tilsagnsrammen ble fullt utnyttet av kommunene, og det ble innvilget tilskudd til om lag 2500 heldøgns omsorgsplasser.
- I 2015 stilles det til rådighet for kommunene tilsagn om tilskudd til 4 milliarder kroner

tilsvarende 2500 heldøgns omsorgsplasser.

- Egenandelen er redusert for personer som ufrivillig havner på dobbeltrom i omsorgstjenestene.
- Regjeringen har satt i gang arbeidet med lovfesting av rett til heldøgns pleie og omsorg.
- Det er utarbeidet en offensiv plan for økt kompetanse og rekruttering, Omsorg2020, for satsning på feltet de neste fem årene.
- Tiltak for å øke kompetansen i tjenestene styrket med 52 millioner kroner,
- Det jobbes med et kvalitetssystem for sykehjem og hjemmesykepleien, basert på områdene organisering, ledelse, profesjonell praksis, innovasjon og pasientresultater.

Rett til personlig assistanse

Fra 1. januar 2015 ble det innført en rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistent (BPA). Rettigheten gir flere funksjonshemmede og personer med stort bistandsbehov mer makt og innflytelse over egen hverdag.

En folkehelsepolitikk som skaper muligheter

Regjeringen har lagt frem en folkehelsemelding som viser en tydelig ny retning i folkehelsepolitikken. Psykiske helse skal bli like viktig som fysisk helse i folkehelsearbeidet. Vi skal mobilisere for å forebygge ensomhet, senke terskelen for fysisk aktivitet i befolkningen og hindre at barn og unge begynner med tobakk. Eldre skal ha mulighet til å delta i arbeids- og samfunnsliv.

Bedre kommunale helsetjenester

Regjeringen har lagt frem en stortingsmelding om primærhelsetjenesten. Mer samlokalisering av tjenester og mer tverrfaglighet er viktige målsetninger for å oppnå et bedre tilbud for befolkningen. Målet er et bedre tilbud gjennom økt tilgjengelighet og bedre samarbeid:

- For å sikre bedre og likere kvalitet for hele landet, skal det lovfestes kompetansekrav til de kommunale helse- og omsorgstjenestene.
- Det skal utarbeides en ungdomshelsestrategi i løpet av 2016.
- Regjeringen har avviklet kommunal medfinansiering, som var en byråkratisk ordning, som skapte økonomisk uforutsigbarhet for kommunene.
- For å styrke kunnskapen kvaliteten i de kommunale tjenestene er det vedtatt midler til etablering av et kommunalt helse- og omsorgsregister.
- Det satses aktivt på å styrke ledere og ledelse

gjennom etablering av kommunal lederutdanning, som tar sikte på å utdanne 100 ledere fra kommunene årlig.

Redusert byråkrati i helsevesenet

Regjeringen har gjennomført en rekke tiltak for å redusere byråkrati og sikre mer effektiv drift av helsevesenet:

- Unødvendige og byråkratiske forbud innført av den rødgrønne regjeringen er blitt stoppet (f.eks. bemanningskrav for solarium, bevillingsordning for tobakk).
- Pasienter får nå refundert utgifter til sykehusbehandling i andre EØS-land, uten å måtte søke om forhåndsgodkjenning.
- Fremmet forslag som innebærer at psykologer får samme adgang som fastleger til å skrive henvisninger.
- Sendt på høring forslag om at tannleger skal kunne henvise pasienter til spesialisthelsetjenesten. Tannleger som for eksempel får mistanke om kreft i munnhulen, vil nå kunne henvise direkte til spesialisthelsetjenesten.
- Sendt på høring forslag om at helsesøstre og jordmødre skal kunne skrive ut alle typer prevensjon til kvinner over 16 år.
- Mål og krav for helseregionene nær halvert.
- Varslet en omorganisering av den sentrale helseforvaltningen:
 - o Redusere antall etater fra 15 til 11 og unngå dobbeltarbeid.
 - o Samle fagmiljøer som arbeider innenfor samme eller lignende områder. Større miljøer vil gi bedre utnyttelse av faglig kompetanse og øke omstillingsevnen.

Vi har også:

- Femdoblet bagatellgrensen fra 5 til 25 millioner kroner, som betyr at flere legemidler kan godkjennes for forhåndsgodkjent refusjon uten å måtte behandles i statsbudsjettet. Endringen har betydd godkjenning av flere nye legemidler, hvorav flere var for diabetes type 2. Om lag 14000 pasienter er anslått å kunne få tilgang til disse som følge av endringen.
- Bedret tilbudet til pasienter med langvarig smerte- og utmattelseslidelser med uklar medisinsk årsak gjennom en bevilgning på 20 millioner kroner til et pilotprosjekt med tverrfaglige poliklinikker og diagnosesentre i spesialisttjenesten. Forskning på langvarige smerte- og utmattelseslidelser som CFS/ME, borreliose og fibromyalgi er blant områdene som skal prioriteres.
- Lagt frem en legemiddelmelding med fokus på behovet for riktigere bruk av legemidler, involvering av brukere og pasienter, oppdatert kunnskap, tilgjengelighet og finansiering, samt behov for forskning og innovasjon.
- Sikret finansiering for videreføring og utvikling av såkalte ACT-team som gir god oppfølging av alvorlig psykisk syke, gjennom et sterkt samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene.
- Lagt frem en femårig nasjonal strategi mot overdoser, utarbeidet av Helsedirektoratet. Et prøveprosjekt med utdeling av Nalokson nesep spray i Oslo og Bergen er et av de viktigste tiltakene i nasjonal overdosestrategi.

Kommunal og modernisering

Levende lokaldemokrati - flere oppgaver til større kommuner

Regjeringen jobber med en kommunereform for å sikre folk gode velferdstjenester i hele landet, nå og i fremtiden. Større kommuner vil gi innbyggerne bedre tjenester og kan ta et større ansvar for utviklingen av lokalsamfunnet.

Vi vil gi kommunene flere oppgaver og større ansvar, slik at de kan gi innbyggerne bedre og mer sammenhengende tjenester og utvikle gode lokalsamfunn.

Regjeringen har allerede lagt frem en stortingsmelding om hvilke nye oppgaver større kommuner skal kunne få. Den første kommunesammenslåingen er allerede vedtatt (Sandefjord, Stokke og Andebu), og ni av ti kommuner er ifølge Kommunal Rapport i gang med diskusjon om kommunesammenslåing.

Regjeringen har også styrket kommuneøkonomien, økt veksttilskuddet og fremmet forslag om at kommunene skal få beholde en andel av lokal verdiskapning. Den foreslåtte veksten i frie inntekter for kommunene i årene 2014-2016 er om lag på linje med gjennomsnittlig vekst de senere år. I følge KS er det reelle handlingsrommet bedre i årene 2013-2016 enn de tre foregående årene under regjeringen Stoltenberg.

Enklere, raskere og rimeligere å bygge bolig

Regjeringen har forenklet regelverk og strammet inn tidsfrister for å gjøre det raskere, rimeligere og enklere å bygge. Forenkling av byggesak gir folk mulighet til å bygge mer på egen eiendom uten å søke, samtidig som kommunene slipper å bruke tid på enkle byggesaker som garasjer og uthus.

- Halvparten av de minste leilighetene er blitt fritatt for tilgjengelighetskrav i TEK 10 fra 1.1.2015. Ifølge Obos betyr dette at de minste leilighetene blir 300 000 – 400 000 kr billigere å bygge.
- Fra 1.juli 2015 blir det mulig å bygge garasje og uthus på inntil 50 kvm på egen eiendom uten å måtte søke kommunen eller varsle naboen, gitt at det er i tråd plan- og regelverket ellers. Dette sparer også kommunene for mye saksbehandlingsressurser. Det innføres saksbehandlingsfrister for kommunene.
- Det blir nå lettere å leie ut deler av egen bolig, ved at Regjeringen har foreslått å gjøre det

enklere og billigere for folk flest å tilpasse eksisterende boliger til egne behov.

- Regjeringen har igangsatt helhetlig gjennomgang av byggt teknisk forskrift for å forenkle regelverket (TEK 17).
- Forenklet plandelen i Plan- og bygningsloven, kortere tidsfrister og opphevet 5-årsregelen for private reguleringsplaner.
- Færre innsigelser og større gjennomslag for lokaldemokratiet. Flere fylkesmenn samordner og avskjærer innsigelser for å gjøre det enklere for kommunene og raskere å bygge ut.
- Igangsatt arbeid for å styrke lokaldemokratiet ved behandling av dispensasjonssaker.
- Igangsatt arbeid for å forenkle prosesser ved endring av gamle planer.

Fornyhet, forenklet og forbedret offentlig sektor

Skattebetalernes penger skal forvaltes på en god måte, og ansatte i offentlig sektor skal bruke mest mulig av tiden sin på å gi innbyggere og næringsliv gode tjenester. Det er derfor viktig at det offentlige bruker ressursene smart og ikke driver med unødvendig byråkrati:

- Igangsatt et program for bedre styring og ledelse i staten. Ledelse er avgjørende for å få gjennomført politikk og bedre tjeneste.
- Alle statlige etater har fått i oppdrag å fjerne tidstyver ved å iverksette forenklingstiltak. Til sammen 1300 innspill om tidstyver i statlige virksomheter følges opp av regjeringen og departementene.
- Det er satt færre og tydeligere mål i tildelingsbrevene fra departementene til statlige etater for å fjerne rapportering og detaljstyring.
- Det er iverksatt et klarspråkprosjekt for enklere lovspråk.
- Fylkesmannsembetene i Aust-Agder og Vest-Agder er slått sammen fra 2016.
- Innført en effektivitets- og avbyråkratiseringsreform i statlige etater.
- Stanset veksten i antallet ansatte i departementene fra 2013 til 2014.
- Vedtatt ny lederplakat i staten som legger mer vekt på ansvar og resultater og mindre vekt på detaljstyring.
- Igangsatt kompetanseprogram for å styrke statlige ledeses IKT-kompetanse.

Levende distrikter og sterke regioner

Regjeringen legger grunnlaget for vekst og verdiskapning i hele landet. Skal vi få til dette, trenger vi levende lokalsamfunn der det er godt å bo, leve og arbeide.

- Gjennom oppgavemeldingen og kommunereformen er en rekke oppgaver desentralisert. Makt og oppgaver flyttes bort fra Oslo til kommunene. Dette vil være den største samlede flyttingen av oppgaver til kommunene noensinne. Vi ønsker sterkere lokalsamfunn og kommuner med flere oppgaver som kan gi innbyggerne bedre tjenester.
- Fylkeskommunene er også invitert inn i kommunereformen og skal styrkes i sin rolle som samfunnsutviklere.
- Omlegging av den differensierte arbeidsgiveravgiften, slik at flere kommuner har lavere avgift.
- Kraftig opptrapping av bevilgninger til fylkesveier, en økning på 1,2 milliarder kroner.
- Ordningen for fergeavløsning er utvidet til også å gjelde fylkesveier.
- Fra kommende vinter blir det lov å kjøre snøscooter over hele landet, i de kommunene som vedtar snøscooterløyper. Retten til å bestemme om noen kan kjøre snøscooter er dermed flyttet ut til den enkelte kommune.
- Regjeringen har innført nye retningslinjer for plassering av statlige arbeidsplasser og vedtatt å flytte statlige arbeidsplasser til andre områder enn hovedstaden.
- I store deler av landet har lensmannskontorene vært forbundet med svært begrensede åpningstider. Nærpolitireformen er en reform som skal friggi politiresurser fra administrasjonsoppgaver, slik at politiet kan konsentrere seg om å være mer til stede i lokalsamfunnene og der kriminaliteten skjer. Det er i tillegg satt responstidskrav ved hasteoppdrag, noe som ikke har vært gjeldende tidligere.
- Regjeringen ønsker å hindre unødvendig statlig overstyring. Vi mener at lokaldemokratiet og lokale avgjørelser skal veie tungt. Med den nye regjeringen er derfor andelen innsigelser som blir tatt til følge redusert.
- Satt i gang arbeid med å forenkle utmarksforvaltningen.
- I løpet av 2015 vil Vinmonopolet åpne totalt 12 nye butikker, og halvparten av disse er små butikker på steder som tidligere ikke har hatt Vinmonopol.
- Godkjent reguleringsplan for gruvedrift i Engbøfjellet i Sogn og Fjordane og Nussir i Finn-

mark, som legger til rette for næringsvirksomhet og flere hundre nye arbeidsplasser.

- Gitt kommunene mulighet til å avgjøre om de vil ha små vindmølleparker.
- Spisset innsatsen på regional utvikling mot næringsliv og etablering, samt satset på flere klyngeprogrammer.
- Økt satsingen på forskning og redusert skattetrykket for å legge til rette for at blant annet bedriftene kan beholde en større del av sin verdiskapning, slik at vi kan fremme vekst og etablering av nye arbeidsplasser i hele landet.
- Igangsatt et byregionprogram. Målet med programmet er at byene og distriktene rundt skal styrke hverandre. 38 byregioner har søkt om opptak i byregionprogrammets fase 2.

Økt innsats for boligsosiale tiltak

Regjeringen har lagt frem en boligsosial strategi for å styrke det boligsosiale arbeidet og styrke samarbeidet mellom de ulike instansene, slik at det blir enklere for innbyggere som trenger hjelp. Tilskudd til nye kommunale utleieboliger er økt fra 1000 til 1400 enheter i 2015. Startlånet og bostøtten er gjort mer målrettet for å kunne hjelpe de som trenger den og unngå misbruk. Det er som nevnt også gjort endringer i kravene for å gjøre det enklere å leie ut hybel i egen bolig, slik at tilgangen på utleieboliger blir større.

Bedre og bærekraftige byer

Regjeringen har gjort en rekke grep for at vi skal bygge bedre og bærekraftige byer.

- Nye statlige planretningslinjer skal sikre bedre sammenheng mellom kollektivtransport/knutepunkt, boligbygging, statlige institusjoner og arbeidsplasser.
- Igangsatt forhandlinger om bymiljøavtaler som sikrer koordinering av stat, fylke og kommune i samferdselsprosjekter.
- Lansert byutviklingsavtaler som et nytt samarbeidsvirkemiddel for å sikre at stat, fylke og kommune planlegger sammen når byene skal utvikles. Avtalene gjør at man kan samarbeide om planleggingen av boliger, næringsliv og kollektivløsninger i sammenheng.

Digitale løsninger for innbyggere og næringsliv

Digitale løsninger gir raskere og bedre hjelp til innbyggere og næringsliv og kan gi oss en døgnåpen forvaltning. I tillegg kan medarbeidere i stat og kommune bruke mer tid på å hjelpe innbyggere og næringsliv, fremfor håndtering av papirskjemaer og byråkrati.

- Lansert Sikker digital postkasse. I løpet av 2015 tas den i bruk av stadig flere statlige etater og mange kommuner. Over tid vil det erstatte de 125 millionene med brev som offentlig sektor sender hvert år.
- eSøknad bostøtte i Husbanken fjerner behov for 50 000 timer i året med punching av data hos kommune og gjør at innbyggere raskt kan se om de kan få bostøtte eller ikke.
- Kartverket har gjort en rekke kart gratis tilgjengelig i åpne formater siden 2013. Adressedata tilgjengeliggjort gratis fra mars 2015.
- Ny A-melding gjør at fem skjemaer til tre statlige etater blir til én enkelt månedlig rapportering. Dette sparer næringslivet for om lag 600 millioner årlig.
- Igangsatt arbeidet med e-tinglysning i Kartverket, som både vil gjøre eiendomshandel enklere for innbyggere og eiendomsmeglere, samt spare mye unødvendig ressursbruk for medarbeiderne i Kartverket.
- Lansert Digital grunnbok, som gjør at innbyggere og næringsliv enkelt kan sjekke heftelser på eiendom på www.seeiendom.no. Tidligere fikk Kartverket om lag 1500 telefoner hver dag om dette.
- Startet opp Program for digital deltakelse for å sikre at alle innbyggere får muligheten til å ta del i den digitale hverdagen.
- Igangsatt arbeidet med en stortingsmelding om digitalisering av offentlig sektor.

Styrket same- og minoritetspolitikken

Regjeringen har et sterkt fokus på dette området:

- Arbeidet med en nordisk samekonvensjon gjenopptatt.
- Nedsatt utvalg som skal komme med anbefalinger om styrking av samiske språk.
- Har mottatt Romani-/taterutvalgets NOU og gjentatt beklagelsen fra den norske stat for overgrepene gjort mot Romanifolket/taterne.
- Statsministeren beklaget behandlingen av norske rom før og etter andre verdenskrig 8. mars 2015.
- Det er satt i gang arbeid med å følge opp Samerettsutvalgets innstilling.
- Bevilget ekstra midler til Sametinget for å styrke arbeidet med samiske interesser i nærings- og arealsaker.
- Sammen med KrF og Venstre besluttet at det skal lages en handlingsplan mot antisemittisme.
- Styrket arbeidet med kvensk språk.

Nytt regjeringskvartal

Planleggingen av et nytt regjeringskvartal er startet opp. Det er besluttet å legge det såkalte «Konsept Øst» til grunn, noe som blant annet innebærer at høyblokken beholdes.

22. juli 2015 åpner 22-juliseret i Høyblokken. Senteret vil formidle hva som skjedde 22. juli 2011, verdiene vi samlet oss om i etterkant, rettsprosessen, samt planene for det fremtidige regjeringskvartalet. Senteret vil være åpent alle dager og ha et pedagogisk opplegg for skoleklasser.

En mer moderne statlig arbeidsgiverpolitikk

Regjeringen har satt i gang en rekke tiltak for å gjøre staten til en mer attraktiv og moderne arbeidsgiver, som lykkes med å rekruttere, videreutvikle og beholde gode medarbeidere i staten.

- Det er iverksatt en gjennomgang av tjenestemannsloven for å fornye, forenkle og forbedre den.
- Det iverksattes flere prøveprosjekter for å undersøke om nye måter å jobbe på kan gi bedre tilbud til brukerne og bedre arbeidsforhold for de ansatte.
- Det skal utarbeides en statlig arbeidsgiverstrategi, som legger grunnlag for en bedre arbeidsgiverpolitikk, blant annet med mer vekt på kompetanseutvikling.
- Lagt vekt på mer rom for lokale prioriteringer i lønnsoppgjørene. Dette er viktig, fordi statlige etater møter ulike utfordringer med å tiltrekke seg og beholde dyktige medarbeidere.

Kultur

En sterk frivillig sektor

Regjeringen har lansert Frivillighetserklæringen, som anerkjenner frivillighetens selvstendighet. Erklæringen sier det skal legges til rette for frivillighetens deltakelse i politiske prosesser, blant annet gjennom tidlig involvering og lange nok høringsfrister. I tillegg er det vedtatt en rekke tiltak som skal redusere byråkrati og politisering, samt styrke økonomien i frivillig sektor:

- Høyere beløpsgrenser for gavefradrag.
- Høyere beløpsgrenser for lønnsoppgaveplikt.
- Høyere beløpsgrenser for arbeidsgiveravgiftsplikt.
- Fortsette arbeidet med momskompensasjonsordningen for å sikre at den er enkel, forutsigbar og fremmer frivillig aktivitet. Aldri før har momskompensasjonsordningen gitt så mye frie midler til frivilligheten som nå; 19 000 lag og foreninger får tilskudd, og avkortningen er halvert fra 2013 til 2014. I fjor fikk Frivilligheten tilbake over 8 av 10 betalte momskroner. De som øker mest, er den lokale frivilligheten der mer enn 1000 nye lag og foreninger nå får støtte. Dette stimulerer til økte inntekter.
- Etablert en samlet oversikt på regjeringen.no/frivilligtilskudd over nesten 140 statlige tilskuddsordninger som Frivilligheten kan søke på. Slik blir det enklere for organisasjonene å finne og forholde seg til de ulike ordningene.
- Lansert "Veileder for forenkling av statlige tilskuddsordninger for barne- og ungdomsorganisasjoner" som gjør det enklere for kommuner å samarbeide med frivillig sektor.

Sterkere kulturliv med privat finansiering

Regjeringen mener det er vesentlig å styrke engasjementet for kulturlivet fra næringslivet og private, i tillegg til offentlig støtte. Gjennom gaveforsterkningsordningen styrker regjeringen gaver fra private med 25 %. I fjor ble private gaver på 40 millioner (til museumsfeltet) forsterket med 10 millioner, i år er ordningen tredoblet.

Satsing på unge kunst- og kulturtalentarbeid gjennom Talent Norge

Med Talent Norge styrkes offentlig-privat samarbeid på kulturfeltet ytterligere. Regjeringen har lagt til rette for en målrettet styrking av talentsatsingen, slik at flere unge talent får anledning til faglig utvikling, uavhengig av sosial og økonomisk bakgrunn.

Mer til idrett og kulturformål på tippene

Regjeringen har fullført tippeneendringen, blant annet for å sikre raskere utbygging av lokale anlegg. Over en milliard kroner går nå til bygging av idrettsanlegg og over 600 millioner kroner til kulturformål.

En profesjonell filmbransje med sunn økonomi

Regjeringen har lagt frem nye mål for filmpolitikken; Filmtilbudet bør være bredt og variert og av høy kvalitet, og publikum skal kunne nyte godt av filmene, uavhengig av hvor de bor og hvilke plattformene de vil bruke. Med styrket universell utforming skal vi også sørge for at innholdet blir tilgjengelig for alle.

En felles, lav momssats for papiraviser og e-aviser

Ulik momssats for papir- og e-aviser har i en årrekke vært det viktigste hinderet for at avisene kan utvikle lønnsomme digitale løsninger. Regjeringen rydder nå opp med felles momsfritak for papiraviser og e-aviser. Såfremt dette godkjennes av ESA, gir regjeringen med dette et avgjørende bidrag til et fortsatt mediemangfold for norske forbrukere.

Regjeringen løfter folkebibliotekene

Regjeringen har styrket utviklingsmidlene for folkebibliotekene med 70% til nesten 50 (48,5) millioner kroner. Kommunene har hovedansvar for folkebibliotekene, men regjeringen gir med dette gir viktige bidrag til at folkebibliotekene kan videreutvikles til moderne arenaer for kunnskap, læring og meningsutveksling. Til høsten følger regjeringens opp med en nasjonal strategi for utvikling av biblioteksektoren.

Bred satsing på korfeltet

Kor er et inkluderende kunst- og kulturuttrykk med mange positive effekter, også for folkehelsen. Regjeringen har bevilget nær 30 millioner og gitt et stort løft for korfeltet fra bredde til topp. Dette gir også barn og unge flere muligheter til å delta i og bruke gode kulturtilbud.

Et sterkt NRK i et mangfoldig medietilbud

Regjeringen vil både ha et sterkt NRK, og sikre et mediemangfold med virksom konkurranse utenfor NRK. NRK-plakaten blir mer overordnet og prinsipiell, og medietilsynet får ansvaret for å godkjenne nye NRK-tjenester. NRKs arkiver skal åpnes mer, og universell utforming styrkes med konkrete krav til tegnspråk, lydtekst og synstolkning for NRKs samlede tilbud. Et

mediemangfoldsutvalg skal i en offentlig utredning vurdere hvordan vi best sikrer et godt og mangfoldig nyhets- og medietilbud.

Fjernet forbud mot proffboksing, poker-NM og private pokerlag

Regjeringen vil gi mer frihet og tillit til den enkelte. Som ledd i dette er det særnorske forbudet mot proffboksing fjernet, mindre, private pokerlag avkriminalisert, og det er åpnet for poker-NM i regulerte former til inntekt for frivillige formål.

Ansvarlig spillpolitikk og styrking av frivilligheten

Regjeringen har åpnet for lotterier for humanitære organisasjoner og ryddet opp i lotteriregelverk. Opp-

rettelsen av flere ikke-vanedannende lotterikonsepter kan styrke frivilligheten. 5 lisenser på 300 millioner er utlyst fra lotteritilsynet. De store humanitære organisasjonene prioriteres.

En mer fremtidsrettet bransjeavtale

Regjeringens litteraturpolitikk skal være til beste både for leserne, forfatterne og utviklingen av litteraturen. Målet er bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur, som også skal være godt tilgjengelig i hele Norge. Regjeringen har derfor erstattet bokloven med en mer fremtidsrettet bransjeavtale.

Kunnskap

Historisk satsing på videreutdanning for lærere

Målet med regjeringens satsing “Lærerløftet - på lag for kunnskapsskolen” er å skape en skole hvor elevene lærer mer. Skolen skal gi alle en god start i livet, bidra til sosial utjevning og sikre norsk arbeidsliv og velferd. Regjeringen har siden 2013:

- Lagt til rett for at over 5000 lærere får mulighet til å ta videreutdanning i 2015-16. Regjeringen har trappet opp etter- og videreutdanning med 3200 plasser og vil på sikt innføre rett og plikt til etter- og videreutdanning. Innen matematikk gjennomfører vi et særskilt krafttak ved at 10 000 lærere i grunnskolen tilbys videreutdanning i løpet av fem år.
- Etablert nye karriereveier i skolen. Fra høsten 2015 er det satt i gang pilot for nye karriereveier i skolen ved å prøve ut en funksjon – lærerspesialist – for om lag 200 lærere.
- Innført kompetansekrav i grunnskolen for å undervise i norsk, engelsk og matematikk, slik at alle lærere fra 1. trinn skal ha fordypning i de basisfag de underviser i.
- Vedtatt å innføre femårig masterutdanning for grunnskolelærere innføres fra høsten 2017.
- Skjerpet karakterkravet i matematikk for opptak til lærerutdanningene innføres fra høsten 2016.
- Sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti opprettet en stipendordning for lærere som er ansatt i skolen, men som mangler pedagogisk utdannelse. 700 lærere får stipend høsten 2015.
- Sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre bevilget midler til 700 flere lærerstillinger på 1. til 4. trinn (2015).

Bedre barnehager: nær dobling av satsingen på kvalitet

Gode barnehager bidrar til at barn får en god start i livet, og regjeringen vil at alle skal ha tilgang til trygge barnehageplasser av høy kvalitet. Regjeringen har derfor:

- Styrket etter- og videreutdanning av barnehageansatte med 110 millioner kroner fra 2013 til 2015 for å gi flere ansatte barnehagefaglig kompetanse.
- Sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti bevilget over 300 millioner kroner til flere barnehageplasser og fleksibelt opptak, slik at barn som fyller ett år 1. september eller senere skal få kortere ventetid for barnehageplass.

- Sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti gitt en bedre sosial profil på foreldrebetalingen i barnehage ved å redusere foreldrebetalingen for familier med lav inntekt. Flere barn har dermed mulighet til å delta i barnehage.
- Sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti gitt billigere barnehage for familier med lav inntekt gjennom gratis kjernetid for 4-5-åringer i lavinntektsfamilier.
- Opprettet en foreldreportal med informasjon om barnehagene som lanseres august 2015.

Et løft for yrkesfagene

Regjeringen har tre hovedmål for yrkesfagløftet: tettere samarbeid mellom skole og arbeidsliv, mer fleksible løp i fag- og yrkesopplæringen og bedre kvalitet og relevans i opplæringen. Arbeidslivet får den fagkompetansen det er behov for, og ungdommen får realisert sine evner gjennom fag- og yrkesopplæringen. Regjeringen har blant annet:

- Sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti økt lærlingtilskuddet tre ganger på to år med til sammen 10 000 kroner per lærling.
- Varslet om at det vil stilles krav om lærlinger ved offentlige innkjøp.
- Stilt krav om flere lærlinger i statlige virksomheter.
- Økt tilskuddet for å ta inn lærlinger med særskilte behov.
- Stilt krav om at praksisbrev skal tilbys alle fylker.

Kvalitet i universitet og høyskoler

For å sikre en robust universitets- og høyskolesektor og legge til rette for miljøer med sterke fagprofiler har regjeringen startet en strukturreform i høyere utdanning. Regjeringen vil med denne reformen sikre utdanning og forskning av høy kvalitet, legge til rette for robuste fagmiljøer og god tilgang til utdanning og kompetanse over hele landet, sikre regional utvikling og utvikle verdensledende fagmiljøer. Regjeringen har også:

- Sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti styrket den resultatbaserte delen av universitetenes finansiering med 150 millioner kroner.
- Bevilget 100 millioner kroner til oppgradering og rehabilitering av bygg og laboratorier ved NTNU.
- Bevilget 75 millioner kroner til oppgradering av

bygg ved institusjoner som forvalter egen bygningsmasse.

- Styrket finansieringen av private høyskoler.
- Skjerpet inn kravene for å bli universitet.
- Skjerpet kravene for å opprette master- og doktorgradsprogrammer.

Regjeringen vil også legge frem en stortingsmelding om kvalitet i høyere utdanning våren 2017.

Ambisiøs plan for forskning og høyere utdanning

Satsing på forskning og utvikling er et premiss for en vellykket omstilling i en økonomi hvor olje og gass ikke lengre vil gi de samme vekstimpulsene til resten av norsk næringsliv som tidligere. Regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning innebærer en historisk satsing på forskning og utvikling i årene som kommer. Langtidsplanen er allerede fulgt opp med om lag 800 millioner kroner, blant annet:

- 70 millioner kroner til “Brukerstyrt innovasjonsarena”, 45 millioner kroner til FORNY2020 og 45 millioner kroner til marin forskning.
- 100 millioner kroner til å bygge flere verdensledende fagmiljøer.
- 60 millioner kroner til den åpne arenaen for grunnleggende forskning, fri prosjektstøtte.
- 20 millioner kroner til forskning på muliggjørende teknologier som informasjons- og kommunikasjonsteknologi, bioteknologi og nanoteknologi.
- 35 millioner kroner til forskning på klima, miljø og miljøvennlig energi.

Regjeringen har som del av langtidsplanen også forpliktet seg til å trappe opp bevilgningene til forskning

og utvikling til én prosent av BNP innen 2020.

Flere studentboliger og bedre studentøkonomi

Regjeringen og flertallspartiene på Stortinget har prioritert studentene høyt i sine første to statsbudsjetter:

- I 2014 ble studiestøtten økt mer enn noen gang på 10 år. I 2015 var økningen den nest største på 10 år.
- Regjeringen bygger rekordmange studentboliger. Sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti har regjeringen sørget for at det skal bygges 2200 studentboliger i 2015, mot et gjennomsnitt på under 1000 i årene fra 2006 til 2013.

Ny sjanse for de som faller utenfor

Regjeringen skal utvikle en ny og helhetlig politikk for voksne som har svake grunnleggende ferdigheter og står i fare for å falle ut av arbeidslivet. I løpet av 2015 skal dette arbeidet legges fram i en melding til Stortinget om livslang læring og utenforskap. Regjeringen har allerede:

- Trappet opp bevilgningene til Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) med 62 millioner kroner.
- Bevilget 10 millioner kroner i 2015 til å opprette et program for basiskompetanse i frivilligheten (BKF), der landsomfattende frivillige organisasjoner og frivillighetssentralene kan søke om støtte til opplæringsaktiviteter for personer med manglende lesekompetanse.
- Bevilget 4 millioner kroner til kartlegging av grunnleggende ferdigheter for voksne.

Vi har også:

- Tatt et stort steg for å få fjernet forskjellsbehandlingen mellom offentlige og private barnehager og innført en langt mer forutsigbar finansieringsordning for private barnehager fra 2015.
- Styrket svømmeundervisningen gjennom tydeligere kompetansekrav og ny satsning på svømmeopplæring for nyankomne elever med minoritetsbakgrunn.
- Varslet friere skolevalg på tvers av fylkesgrenser fra 2016 gjennom innføring av gjesteelevgaranti.
- Lagt til rette for opprettelsen av en masterutdanning i karriereveiledning i 2014 for å styrke kvaliteten i rådgivningstjenesten i skolen og karriereveiledningen for øvrig.
- Bevilget 50 millioner kroner til nytt og bedre utstyr ved ingeniørutdanningene for å kunne utdanne ingeniører i verdensklasse i 2014 og fulgte opp med ytterligere 30 millioner kroner varig til bedre utstyr i sykepleier- og ingeniørutdanningene i 2015.
- Bevilget 5 millioner i 2015 til å opprette et fagmiljø for læringsanalyse som skal se på de mulighetene for individuell tilpasning av undervisningen som ligger i MOOC og andre læringsplattformer.
- Bevilget 100 millioner kroner til utvikling av verdensledende fagmiljøer innenfor høyere utdanning og forskning i statsbudsjettet for 2015.
- Bevilget penger til nesten 300 nye rekrutteringsstillinger.

Kunnskap gir mulighet for alle

- I samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre bevilget midler til over 500 nye studieplasser.
- Innført støtte til førsteåret av fireårig bachelor i utlandet og valutajustering av hele skolepengestøtten for norske studenter i utlandet.
- Endret reglene for å kunne motta grunnstipend i videregående opplæring og økt stipendsatsene for å sikre at det kun er de med svak økonomi som mottar stipendet.
- Bevilget studenter som blir syke, muligheten til å kombinere sykepenger fra folketrygden med sykepenger fra Lånekassen.
- Styrket Skattefunnordningen for å stimulere til mer forskning i privat sektor (se også Økonomi og Næringsliv).
- Startet opprettelsen av et senter for forskning på høyreekstremisme.
- Styrket den åpne arenaen for grunnleggende forskning, fri prosjektstøtte, med 60 millioner kroner.
- Bevilget 20 millioner kroner til forskning på muliggjørende teknologier som informasjons- og kommunikasjonsteknologi, bioteknologi og nanoteknologi.
- Styrket forskningen på klima, miljø og miljøvennlig energi med 35 millioner kroner (inkl. 10 millioner kroner i RNB 2015).

Miljø og klima

Ny og mer ambisiøs klimapolitikk – vedtatt klimamål for 2030

Sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre har regjeringen blitt enig om ambisiøse klimamål for 2030; Norge skal kutte utslippene med minst 40 % frem mot 2030. Regjeringen tar sikte på at Norge skal slutte seg til EUs klimamål slik at det blir en felles oppfyllelse av klimamålene i Norge og EU.

Styrket satsingen på klimateknologi

Regjeringen prioriterer mer midler til utvikling av grønn teknologi:

- Klima- og energifondet er styrket med 18,5 milliarder. Fondet vil øke til 62,75 milliarder i 2016. Dette er 12,75 milliarder mer enn ambisjonen i klimaforliket.
- Innovasjon Norges miljøteknologiordning er styrket kraftig med 157 millioner fra 2014 til 2015. Ordningen er nå på totalt 330 millioner.
- Temaet “Klima, miljø og miljøvennlig energi” er én av fem prioriterte områder i Regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning.

Igang med et løft for jernbanen og bedre tilbud for passasjerene

I budsjettet for 2015 bevilges det for første gang på mange år nok penger til å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på jernbanen (se også samferdsel).

Styrket forsyningssikkerhet for Norge og Europa

Regjeringen har gitt konsesjon til byggingen av to undervannskabler til Tyskland og Storbritannia. Dette bidrar til at norsk fornybar energi kan erstatte fossil energi i Europa, samt legge forholdene til rette for grønn verdiskaping i Norge. Det styrker også forsyningssikkerheten og øker robustheten i kraftleveransene i Norge.

Brobyggerrolle i de internasjonale klimaforhandlingene frem mot COP 21 (klimatoppmøtet i Paris).

Regjeringen fører et aktivt klimadiplomati frem mot klimatoppmøtet i Paris i desember 2015 og vil bidra til å få i stand en internasjonal klimaavtale. Norge tar til orde for et globalt mål om netto null utslipp av klimagasser i 2050.

Ekspertutvalg om grønn konkurransekraft

Regjeringen har nedsatt et ekspertutvalg om grønn konkurransekraft. Utvalget, som består av Connie

Hedegaard, EUs forrige klimakommissær og Idar Kreutzer fra Finans Norge, skal komme med forslag til en overordnet strategi for grønn konkurransekraft. Utvalgets sluttprodukt skal overleveres regjeringen og presenteres senest oktober 2016.

Et krafttak for internasjonal klimafinansiering Prioritert midler til:

- FNs grønne klimafond 1,6 milliarder kroner over fire år.
- Klima- og skogsatsingen 3 milliarder årlig. Dette videreføres på minst samme nivå frem til 2020.
- Bevilgningene til fornybar energi under Norfund anslås økt med 125 millioner kroner til minst 740 millioner kroner.

Videreutviklet regnskogsatsingen

Norge samarbeider med en rekke utviklingsland om å stanse ødeleggelsen av verdens regnskoger. Dette er et effektivt og viktig klimatiltak som regjeringen har videreutviklet:

- Utvidet samarbeidet til å omfatte flere land; Liberia, Peru, Colombia og Ecuador.
- Viderefører innsatsen mot avskoging i Amazonas i Brasil, som regnes som det største klimatiltaket i verden.
- Større vektlegging av privat sektors rolle for bevaring av regnskogen.
- I 2014 kompenserte vi Guyana og Brasil for om lag 35 mill. tonn reduserte CO₂-utslipp til sammen.

En grønn skattekommisjon for miljøvennlig vekst

Regjeringen har nedsatt en grønn skattekommisjon som skal komme med forslag som stimulerer til mer miljøvennlige valg og legge til rette for omstillingen til et grønt skifte.

Kommunal forvaltningen av verneområder

Regjeringen har tilbudt kommunene å overta forvaltningsmyndigheten for de mindre verneområdene, naturreservat og landskapsvernområder, som har hele sitt areal innenfor én kommune, og som ikke forvaltes av nasjonalpark-/verneområdestyrene. Kommunene som takker ja, får overført myndighet i 2015.

Bedre beskyttelse av truet natur

Regjeringen er opptatt av å bedre bestandsstatusen

for truede naturtyper og arter. Vi har derfor etter naturmangfoldloven vedtatt kystlynghei som utvalgt naturtype og fem arter, inkludert fjellrev, som prioriterte arter våren 2015.

Lokal forvaltning av motorisert ferdsel i utmark

Regjeringen er opptatt av at kommunene skal få større ansvar og råderett, og etter forslag fra regjeringen har Stortinget vedtatt en endring i motorferdselloven som innebærer at kommunene skal kunne fastsette snøscooterløyper for fornøyleskjøring. Løypene er underlagt strenge krav for å ta hensyn til naturmangfold, friluftsliv og hytteområder.

Tydligere rovviltpolitikk

Regjeringen har i større grad enn den forrige åpnet for uttak av rovdyr som utgjør en fare for skade i forkant av beitesesongen. Vi har gitt klar beskjed til rovviltforvaltningen om at det skal føres en tydeligere soneforvaltning, som i større grad skiller rovvilt og beitedyr i tid og rom. I løpet av fjoråret var de påviste tapene av husdyr og tamrein vesentlig lavere enn i 2013. Antall husdyr erstattet tatt av rovvilt i 2014 var 24% lavere enn i 2013.

Høyere terskel for overprøving av rovviltneemndene

Regjeringen har innført høyere terskel for å overprøve rovviltneemndenes vedtak. Siden regjeringen tiltrådte og frem til mai 2015 har vi fått klagevedtak i 33 saker. Av disse har vi foretatt endringer kun i to av vedtakene.

Raskere behandling av søknader og klager knyttet til rovvilt

Regjeringen har vedtatt en instruks om frister for behandling av søknader og klager knyttet til rovvilt; saker skal behandles mens de fortsatt er aktuelle.

Økt utbygging av fornybar energi

Regjeringen satser på å utvikle fornybarnæringen i Norge og har sendt forslag om gunstigere avskriv-

ningsregler for vindkraft på høring. Regjeringen ønsker raskere utfasing av oljefyr i statlige bygg og har besluttet å utfase oljefyring som hovedenergikilde i Statsbyggs eiendommer innen utgangen av 2016.

Strategi for biogass

Som en konkret oppfølging av klimaforliket i 2012 er det lagt frem en strategi for biogass og bevilget 10 millioner kroner i 2015.

Økt støtte til brannsikring av tett trehusbebyggelse

Norge har mange unike trehusmiljøer, som må sikres mot brann. Gjennom budsjettene har vi økt støtten til brannsikring av tett trehusbebyggelse. I 2015 er det bevilget 32 mill. kroner til brannsikring av tette trehusmiljø og stavkirker.

Klarsignal til nybygg for Framsenteret i Tromsø

Regjeringen har bevilget 25 millioner kroner til oppstart av byggingen av et nybygg for Framsenteret i Tromsø. Regjeringen styrker med dette kunnskapsoppbyggingen om klima og miljø i nord. Vi styrker også Norges ledende rolle internasjonalt i nordområdene, og vi befester Tromsø som verdens arktiske hovedstad.

Grønnere bilavgifter

Regjeringen har, basert på enighet med Kristelig Folkeparti og Venstre, foreslått nye prinsipper og en ny retning for bilavgiftene for å stimulere til bruk av ny teknologi, en sikrere bilpark og mer miljøvennlige valg. Biler vil bli billigere, så sant man velger miljøvennlig.

En fremoverlent Europapolitikk på klima- og miljøområdet

Regjeringen har inngått samarbeid på utvalgte områder med Green Growth Group, som er en samling av de mest ambisiøse land i Europa på klimaområdet. Norge møter fast på EUs uformelle miljøministermøte og har etablert åpen dialog med EU-kommisjonen.

Vi har også:

- Prioritert bevilgninger til vannforvaltning, kalking og andre tiltak for anadrom laksefisk. De har økt 122 millioner kroner siden regjeringen tok over.
- Gjennomført erfaringsinnhenting om praktisering av naturmangfoldloven. Erfaringsinnhenting ble utført av Multiconsult. Rapporten følges opp blant annet ved revisjon av veiledningsmaterieell og utarbeidelse av stortingsmelding om natur. Fremmet nominasjon av Rjukan-Notodden industriarv til Unescos verdensarvliste. Unescos rådgivende organ, Icomos, anbefaler innskriving på verdensarvlisten. Vi forventer at dette blir innvilget under Unescos verdensarvkomité's møte i Bonn sommer 2015.
- Autorisert sentre ved tre verdensarvsteder; Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap ved delområdet Geiranger og Bergkunsten i Alta. Verdensarvsentrene skal være besøkssentre for alle som søker informasjon om verdensarv og stedet de besøker.
- Regjeringen vil følge opp arbeidet med et uttrekkskriterium basert på enigheten mellom samtlige partier på Stortinget om at Statens pensjonsfond utland (SPU) ikke lenger skal investere i kullselskaper.

Olje og energi

Nytt leteareal på norsk sokkel for første gang på over 20 år

Regjeringen har gjort nye oljeblokker tilgjengelig på norsk sokkel for første gang på over 20 år (Barentshavet sørøst). Områdene vil gi vekst, verdiskaping og sysselsetting i mange tiår fremover.

Regjeringen har også tildelt oljeblokker i de modne områdene på norsk sokkel (TFO2013/2014), samt blokker i forhåndsdefinerte områder. Dette gir selskapene økt forutsigbarhet, flere blokker å kunne lete i, og mulighet for raskere utvikling og utbygging av funn på norsk sokkel. På denne måten legger regjeringen til rette for verdiskaping i hele landet.

Klarsignal for nåtidens største industrielle prosjekt; Johan Sverdrup

Regjeringens arbeid med planen for utbygging og drift av Johan Sverdrup-feltet, nåtidens største industrielle prosjekt, har vært en av våre viktigste prioriteter. Feltet vil skape arbeidsplasser og gi store ringvirkninger for hele Norge. Viktige kontrakter har blitt tildelt norske selskaper som leverer til olje- og gasssektoren.

Styrket forsyningsikkerhet for Norge og Europa

Regjeringen har gitt konsesjon til kraftlinjen Balsfjord Skaidi fra Troms til Vest Finnmark for å sikre økt forsyningsikkerhet og legge til rette for økt vekst og verdiskaping i hele landsdelen. Uten denne linjen vil man heller ikke ha anledning til å bygge ut industri, petroleumsnæringen og arbeidsplasser i stor skala i regionen.

Regjeringen har gitt konsesjon til byggingen av to undervannskabler til Tyskland og Storbritannia. Dette bidrar til at norsk fornybar energi kan erstatte fossil energi i Europa, samt legge forholdene til rette for grønn verdiskaping i Norge. Det styrker også forsyningsikkerheten og øker robustheten i kraftleveransene i Norge.

Mer forskning og utvikling innen energi

Regjeringen har styrket forskning og utvikling innen energi:

- Klima- og energifondet er styrket med 18,5 milliarder. Fondet vil øke til 62,75 milliarder i 2016. Dette er 12,75 milliarder mer enn ambisjonen i klimaforliket.
- Styrket energi- og petroleumsforskning gjennom Norges forskningsråd med 47 millioner kroner.
- Styrket energiforskning med 11,8 millioner (totalt 369 millioner).

Kommuner kan tildele vindkraftkonsesjoner

Regjeringen har gitt kommunene myndighet til å gi konsesjoner til små vindkraftanlegg med opp til 5 vindmøller á 1MW. Tidligere har alle konsesjonsbehandlinger vært gjort av Norges vassdrags- og energidirektorat og Olje- og energidepartementet. I tillegg til å styrke kommunene selvvråderett, forenkler regjeringen praksis og redusere byråkrati i forbindelse med etablering og utbygging av vindkraft.

Bedre avskrivningsregler for vindkraft

Avskrivningsregler for vindkraftverk er endret for å sikre like rammevilkår i Norge og Sverige. Derfor har regjeringen valgt å gi avgiftslette til vindkraftverk i Norge, slik at flere av utbyggingene kan komme i Norge, og rammevilkårene blir likere mellom landene.

Bedre rammevilkår for småkraftverk

Rammevilkårene for småkraftverk er bedret ved å heve innslagspunktet for grunnrenteskatt for småkraftverk og ved å gi skattelette. Regjeringen har endret reglene, slik at småkraftverkene bygget etter 2004 og før 2012 får avgiftslette, blir inkludert i overgangsordningen, og nå får delta i den grønne sertifikatordningen.

Gitt likere konkurransevilkår med andre europeiske raffinerier

Sertifikatplikten for petroleumsraffineriene i Norge er fjernet for å sikre at de norske raffineriene har likere konkurransevilkår med andre raffinerier i Europa.

Vi har også:

- Styrket Petoro med 6,3 millioner kroner og Oljedirektoratet med 6 millioner kroner.
- Utarbeidet egen strategi for å nå målet om et fullskala CCS-anlegg innen 2020. Vi samarbeider med EU om et felleseuropeisk prosjekt (ROAD) og jobber videre med en løsning i Norge.
- Fjernet kompetanseforskriften som tallfestet krav til bemanning i kraft- og nettselskaper. Fjerningen bidra til avbyråkratisering og forenkling, samtidig som konsesjonærer som velger å sette ut oppgaver, fortsatt er ansvarlig for at disse utføres i henhold til krav i lov, forskrift og konsesjoner.
- Sendt på høring et lovforslag om endring i energiloven, som innebærer at alle nettselskaper må ha et selskapsmessig og funksjonelt skille.
- Igang med en helhetlig energimelding. Dette er den første av sitt slag hvor energiforsyning, klimautfordring og næringsutvikling sees i sammenheng. Meldingen legges frem våren 2016.

Samferdsel

Redusert vedlikeholdsetterslep på vei og jernbane

Bevilgning til vedlikehold og fornying av riksveier er økt med 66% sammenlignet med Stoltenberg-regjeringens budsjettforslag i 2014. Tilsvarende er satsingen på jernbanevedlikehold og fornying økt med 53%.

Reform og vesentlig styrking av jernbanen for folk og næringsliv

Bevilgningen til jernbane er økt med cirka 50% siden regjeringsskiftet, og det er i 2015 cirka 100 flere tog på jernbanen hver dag sammenlignet med 2014. Regjeringen har lagt frem stortingsmeldingen ”På rett spor”, som legger opp til en stor reform av jernbanen i Norge. En rekke andre grep er gjort for å forbedre jernbanen og gjøre tog til et mer attraktivt valg:

- Rutetilbudet på Østlandet forbedret med flere avganger.
- Fått på plass totimersfrekvens mellom Oslo, Kristiansand og Stavanger, og forlenget timesfrekvensen på Trønderbanen til Melhus fra desember 2014.
- Fått på plass flere nye vognsett til NSB ved å øke statens kjøpsgarantier.
- Startet anleggsarbeidet med Norges største jernbaneprosjekt – Follobanen, (dobbeltspor strekningen Oslo-Ski)
- Besluttet at Ringeriksbanen skal være en del av InterCity-satsingen på Østlandet.
- Satt i gang kommunedelplan for strekningen Sandnes-Nærbø, og fremskyndet bygging av perronger på Jærbanen for å tilrettelegge for lengre vognsett.
- Tatt beslutninger som har fremskyndet arbeidet med ny godsterminal i Bergens- og Trondheims-regionen.
- Iverksatt reform for godsterminaler på jernbane, for mer effektiv drift for derigjennom å øke jernbanens konkurransekraft.
- Iverksatt en rekke beredskapstiltak innenfor godsframføring for å styrke jernbanens leveranser, blant annet ved økt tilgang til reservelokomotiv, beredskapsterminaler.
- Sikret rasjonell fremdrift i jernbaneutbyggingen Farriseidet-Porsgrunn, fremskyndet bevilgninger på 200 millioner kroner.
- Slått fast at Horten skal ha jernbanestasjon i forbindelse med planlegging av nytt dobbeltspor på strekningen Nykirke-Barkåker.

- Iverksatt arbeidet med konseptvalgutredninger vedrørende sammenkobling av Vestfold- og Sørlandsbanen (Grenlandsbanen), samt Gjøvikbanen (sammen med RV4).
- Igangsatt samarbeid med svenske myndigheter om å utvikle jernbanetrafikken mellom Oslo og Göteborg.
- Enighet mellom statsministrene Löfven og Solberg om å innlede dialog mellom Sverige og Norge for å konkretisere et samarbeid om felles infrastrukturtiltak med vekt på jernbane.

Nytt veiselskap

Det er besluttet å opprette et nytt veiseselskap som skal planlegge, bygge, drifte og vedlikehold sju større veistrekninger de neste 20 årene. Ved at de får et slikt helhetlig oppdrag, vil de kunne bygge og planlegge sammenhengende, heller enn den tradisjonelle stykkevis- og deltløsningen. Strekningene som selskapet skal starte med:

- E39 Lyngdal – Ålgård
- E18/E39 Kristiansand – Lyngdal
- E18 Langangen – Grimstad
- E6 Kolomoen – Moelv
- E6 Moelv – Ensby
- E6 Ulsberg – Melhus
- E6 Ranheim - Åsen

Prosjektene skal gjennomføres over en periode på 20 år med en total ramme på 130 milliarder.

25 veiprojekt fremskyndet

Mer enn 25 veiprojekt er fremskyndet gjennom økte bevilgninger, raskere beslutninger og forenklede planprosesser. Fremskyndelsen av åpningen av E18 i Vestfold er et eksempel på dette.

Nytt infrastrukturfond

Det er opprettet et infrastrukturfond hvor avkastningen hittil i hovedsak er brukt på vedlikehold av infrastruktur for å sikre stabile bevilgninger til formålet. Fondet er i 2015 på 70 milliarder, og målet er 100 milliarder innen 2017.

Reform i bompengesektoren

Regjeringen jobber med en bompengereform som blant annet skal redusere antall bompengeselskaper fra 60 til mellom 3 og 5. Målet er at dette skal gi billigere bompasingen og mindre byråkrati. Regjeringen ønsker også å innføre en rentekompensasjons-

ordning for bompengelån, slik at staten tar mer av finansieringskostnaden ved veien. Regjeringen har i tillegg:

- Fjernet bomstasjoner på sju strekninger.
- Redusert bompenggejlden flere steder.

Ryddigere forhold i transportsektoren

Regjeringen har firedoblet kontroller av vogntog, krav om vinterdekk for tunge kjøretøy, innført krav om bompengebrikke for tunge kjøretøy og tillatt bruk av hjullås for å stoppe verstingene, samt intensivt arbeidet med opprettelse av døgnhvileplasser.

Nytt parkeringsregelverk

Etter 8 år uten politisk avklaring har regjeringen levert forslag til nytt lovverk for parkeringsbransjen. Forbrukervernet og forutsigbarhet står i fokus. Regjeringen foreslår blant annet standardiserte bøtesatser som er lavere enn det som er tilfellet mange steder i dag, samt lavere satser ved mindre alvorlige forseelser. Forslaget vil gi grunnlag for et felles regelverk for all parkeringsvirksomhet med klare plikter og rettigheter for både de som skal parkere og de som vil tilby slik tjeneste. Det foreslås også opprettet en felles klagenemnd for å avgjøre tvister mellom disse.

Luftfarten løftet til nye høyder

En rekke grep er gjort for å forbedre norske lufthavner og gi norske flypassasjerer en bedre opplevelse:

- Besluttet å innføre en prøveordning med forenklet transfer ved Gardermoen.
- Satt et tak på utbytte fra Avinor på 500 milliarder i perioden 2014-2017. Den nye utbyttepolitikken har bl.a. gjort det mulig å gjennomføre viktige investeringer i lufthavnene, for eksempel ny terminal på Flesland og å fremskynde utbyggingen av utenriksterminal på Tromsø Lufthavn med tre år.
- Satt i gang en utredning av de samfunnsøkonomiske sidene ved å flytte lufthavna i Bodø.
- Gitt konsesjon til Arendal Lufthavn Gullknapp i Aust-Agder.
- Gitt Moss Lufthavn Rygge mulighet til å ta imot flere passasjerer og utvide flyplassens åpningstid, slik at de kan få utvide med flere flyruter.
- Igangsatt arbeid med konsesjonsøknad for Polarsirkelen lufthavn i Nordland.

Vi har også:

- Økt fartsgrensen til 110 km/t på en rekke trygge motorveistrekninger.
- Bedret kollektivtilbudet og stimulert til økt kollektivutbygging regionalt og lokalt:
 - o Vedtatt handlingsplan for kollektivtransporten
 - o Staten skal ta 50% av tunge investeringer i kollektiv infrastruktur i de fire største byene.
 - o Statlig bevilgning til kollektivtrafikken gjennom belønningsordningen i de ni største byområdene ligger 30% over planlagt nivå i gjeldende Nasjonal transportplan.
 - o Besluttet å opprette selskap for å etablere nasjonal reiseplanlegger.
- Gitt grønt lys for ny firefelts motorveg på E39 mellom Os og Bergen.
- Lagt til grunn at E39 Stavanger-Kristiansand skal planlegges som firefeltsvei, ikke to- /trefelt som vedtatt av forrige regjering.
- Raskt avklart trasévalg for deler av ferjefri E39.
- Forbedret ferjetilbudet:
 - o Ekstra ferje på E39 Halså-Kanestråum.
 - o Lagt til grunn 20 minutt frekvens på ferjestrekningen Anda-Lote.
- Initiert arbeid for å styrke miljøsatsingen i ferjesektoren.
- Sikret mer enhetlig standard på vegnettet.
- Iverksatt arbeid for mer liberal praktisering av skilting til service- og næringsvirksomhet.
- Økt bruk av statlig plan på store veiprojekt.
- Iverksatt arbeid med å forenkle planlegging og regler, samt kutte kostnader på nye vei- og sykkelveiprojekter.
- Innført ordning med bymiljøavtaler (Oslo/Akershus først ute) og byutviklingsavtaler.
- Styret satsingen på fylkesveinettet.
- Forenklet regelverk for utrykningskjøretøy over 3,5 tonn, slik at de kan holde fartsgrense på motorveien i stedet for 80 km/t maksfart.
- Tillate kommunale "trygghetsalarmkjøretøy" å bruke kollektivfelt.
- Tatt flere initiativ for å få på plass mer innfartsparkering.
- Tatt initiativ til økt bruk av ekspressbusser.
- Igangsatt arbeid med en ITS-lov (Intelligente transportsystem).

Regjeringen vil bygge landet

- Bevilget penger for å stimulere til bedre samarbeid mellom havnene.
- Fremskyndet planlegging av en rekke nye farledsprosjekt forut for planene i Nasjonal Transport Plan.
- Iverksatt arbeid med stortingsmelding om sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensing til sjøs.
- Igangsatt arbeid med støttefylling for å stabilisere ubåtvraket på Fedje.
- Presentert landets første Nasjonale havnestrategi og gjennomført reform av lostjenesten.
- Igangsatt arbeidet med å revidere havne- og farvannsloven.
- Hentet inn vedlikeholdsetterlep på tekniske installasjoner relatert til skipsfart.
- Igangsatt arbeid med konkurranseutsetting av tårn- og sikringstjenester.
- Igangsatt arbeidet med Nasjonal plan for elektronisk kommunikasjon (ekomplan).
- Fremmet forslag til ny postlov.
- Økt bevilgningene til sikkerhet i ekomnettene kraftig.
- Opprettet krise- og beredskapsrom ved Nasjonal Kommunikasjonsmyndighet.
- Bidratt til at arbeidet med utbygging av ekom-infrastruktur langs jernbanen (mobildekning) nå blir mer koordinert i et samarbeid mellom Jernbaneverket, mobilselskapene og NSB.
- Tillatt bruk av Segway fra 1. juli 2014.
- Ryddet i regelverket for elsykkel.
- Foreslått strengere regler for rusmidler i trafikken.
- Endret avgiftsregime for bruktimportert bil; biler mellom 15-30 år får reduksjon i avgiftsnivå.
- Gjort modulvognogordningen til en permanent ordning, noe som reduserer transportkostnadene betydelig.

Utenriks og bistand

Like konkurransevilkår for et norsk næringsliv i Europa

EØS-avtalen er bunnplanken i samarbeidet. Avtalen sikrer at Norge får nytte godt av fri bevegelse for personer, varer, tjenester og kapital. Den gir norske bedrifter adgang til et hjemmemarked av 31 land og 500 millioner mennesker. Treg implementering av lover og regler i EØS-avtalen fører til midlertidig svekket markedsadgang og dårligere konkurransevilkår for norsk næringsliv. Regjeringen overtok et stort etterslep fra den rødgrønne regjeringen:

- Regjeringen har redusert etterslepet vesentlig gjennom bedre retningslinjer og tettere samarbeid med EØS-partnere, samt definert treg gjennomføring av våre EØS-forpliktelser som en «tidstyv» i forvaltningen og for næringslivet.
- Opprettet regjeringens europautvalg, som sikrer politisk samordning av viktige EU-saker på tvers av flere departement.
- Sikret norsk deltakelse i EUs finanstilsyn, hvor regjeringen oppnådde politisk enighet med Kommisjonen.
- Forenklet og mer ambisiøse retningslinjer om forvaltningens EØS-arbeid.
- Flere åpne høringer om viktig EU-saker som klima- og energi, har funnet sted med relevante aktører fra næringsliv, offentlig sektor og sivilsamfunn.

Tydligere, tyngre og tidligere ute i europapolitiske spørsmål

Målet med regjeringens europapolitikk er å få gjennomslag for norske interesser og å bidra til en positiv utvikling både i Norge og i andre land. Samarbeidet med EU er avgjørende for å ivareta norske interesser på de utvalgte områdene. Selv om Norge ikke har stemmerett i EU, skal vi ha en stemme i Europa:

- Prioritert økt politisk deltakelse på uformelle ministermøter.
- Norsk deltakelse i viktige uformelle venner- og pådrivergrupper som Green Growth Group, som er en samling av de mest klimafremoverlente landene i Europa, og Frontrunners' Initiative, som jobber for forbedring og forenkling av det indremarkedet.
- Regjeringen ble invitert til den første norske deltakelse på et EU-toppmøte siden EØS-avtalen ble inngått i 1994 (høsten 2014, tema:

arbeidsledighet blant ungdommer).

- Deltatt på det første formelle ministermøte (kunnskapsministeren på formelt utdanningsministermøte).
- Kommet med flere politiske innspill til EUs klima- og energirammeverk 2030, som gav gjennomslag i flere runder.
- Løftet norske initiativ på den europeiske arena, som samferdselsministerens initiativ om strengere krav til sjåfører som kjører på vinterføre, og landbruksministerens og helseministerens initiativ om bekjempelse av antibiotikaresistens.
- Deltakelse i EU-operasjonene Triton og Poseidon, som bidrar til søk og redning og grensekontroll i Middelhavet og EUs regionale utviklings- og beskyttelsesprogrammer i Sahel og på Afrikas Horn.

Konsentrert bistand for bedre resultater

Bistanden er konsentrert fra 116 til 85 mottakerland med ekstra satsing på 12 fokusland. Konsentrasjon av antall avtaler og land skal føre til mer effektiv bistand, samt gi bedre muligheter for resultatoppnåelse.

Styrket satsing på utdanning, særlig for jenter

Satsingen på utdanning, særlig for jenter, er styrket med 640 millioner kroner. 58 millioner barn står i dag uten skolegang. Utdanning er en rettighet og et middel til vekst, utvikling og arbeid. Utdanning er også en nøkkel for å nå andre viktige mål, som helse, likestilling, levealder, menneskerettigheter, demokrati og fattigdomsbekjempelse.

Styrket arbeid for en friere handel

Handel er en nødvendig betingelse for utvikling, vekst og jobber. Regjeringens søker frihandelsavtaler med viktige markeder for å sikre norske handelspolitiske interesser;

- Sikre norsk konkurransevilkår som følge av TTIP.
- Styrker samarbeidet med sterke regionale aktører som ASEAN og Pacific Alliance.
- Søker å lande en tjenesteavtale i TISA.
- Konstruktiv partner i WTO.

Økt innsats mot korrupsjon

Regjeringen har vedtatt skjerpet kontroll for å hindre korrupsjon og misbruk av bistandsmidler. Noen av

tiltakene er:

- Hardere sanksjoner.
- Anbudspålegg.
- Klare og etterprøvbare beskrivelser av hva pengene skal brukes til, slik at mottager kan stilles til ansvar ved avvik.
- Krav om tilbakebetaling ved tillitsbrudd.

Økt innsats for menneskerettigheter

Regjeringen la våren 2015 frem den første stortingsmelding på 15 år om menneskerettigheter. Meldingen danner grunnlaget for styrket satsing på menneskerettigheter i utenriks- og utviklingspolitikken.

Økt humanitær bistand

Regjeringen har, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, økt bidrag til humanitær bistand og nødhjelp med over en halv milliard siden 2013. Vi opplever flere store humanitære kriser samtidig. Det økende behov ble ikke fulgt opp med tilsvarende økning i budsjett under de rødgrønne. Det har derfor vært behov for å trappe kraftig opp.

Økt vektlegging av privat sektor i bistandsarbeid

Handel og privat næringsliv er en betingelse for

å skape vekst og varig endring; 9 av 10 jobber i utviklingsland skapes i privat sektor. Regjeringen har lagt frem en Stortingsmelding om næringsutvikling innenfor utviklingssamarbeidet.

Styrket innsats for næringsfremme

Regjeringen har besluttet at norske næringslivsinteresser skal prioriteres ved utenriksstasjonene. Norges velstand og velferdsnivå er avhengig av at våre bedrifter også gjør det godt ute.

Økt vekt på klima og det grønne skifte i utenriks- og utviklingspolitikken

Klimaendringen er en av vår tids største utfordringer. Regjeringen har gitt instruks til alle utestasjoner om at klima er et prioritert område. Utenriksdepartementet har også styrket sitt arbeid på området ved opprettelsen av en ny og egen avdeling for energi, klima og miljø.

Styrket innsats for likestilling internasjonalt

Regjeringen har iverksatt en egen strategi for arbeidet mot kjønnslemlestelse og har doblet støtten til arbeidet mot kjønnslemlestelse. Regjeringen har også lansert en handlingsplan for kvinner, fred og sikkerhet.

Nordområdene

Regjeringen har styrket satsingen i nordområdene betydelig med til sammen godt over en halv milliard kroner. Vi skal føre en aktiv politikk for å omgjøre kunnskap og ressurser til arbeidsplasser og verdiskaping. Her er noen eksempler på hvordan regionens vekstkraft er styrket:

- 23. konsesjonsrunde; åpning og utlysning av oljeblokker i Barentshavet Sørøst.
- TFO 2013 (tildeling i forhåndsdefinerte områder).
- Økt tilgang på nye arealer på modne områder på norsk sokkel (TFO2014).
- Nettutbygging/forsynings sikkerhet; kraftlinjen Balsfjord – Skaidi i Nord Norge.
- Styrke Oljedirektoratets tilstedeværelse i nord.
- 25 millioner kroner til oppstart av byggingen av et nybygg for Framsenteret i Tromsø.
- Nytt såkornfond til Nord-Norge; 150 millioner kroner i investeringskapital hvor private investorer bidrar med minst tilsvarende beløp. Dette vil bøte på mangelen på risikovillig kapital og bidra til flere nyetableringer i nord.
- Gitt klarsignal til bygging av nytt bygg til om lag 100 millioner kroner på Campus Bodø ved Universitetet i Nordland.
- Senter for nordområdelogistikk/Center for High North Logistics (CHNL) sikres videre drift gjennom å bli en del av Universitetet i Nordland.
- 40 millioner kroner til geologisk kartlegging i nordområdene/Barentshavet og 20 millioner kroner til mineralkartlegging. Dette er kunnskap som kan skape grunnlag for fremtidig næringsvirksomhet.
- Midler til Norges deltakelse i EUs program for satellittbasert jordobservasjon Copernicus (167 mill. kroner) gjennom nysalderingen av budsjettet for 2104.
- Lansering av ny tilskuddsordning for nordområdene – Arktis 2030 - for å realisere prioriteringene i nordområdesatsingen gjennom prosjekter med offentlige og private aktører. Den nye ordningen har en ramme på 150 millioner kroner for 2015.
- Bedre infrastruktur; regjeringen har økt den statlige rammen for veiprosjekter i nord ut over NTP 2014-2023, for eksempel E6 vest for Alta og E6 Helgeland nord. Vi har også bevilget midler til E105 mellom Kirkenes og grensen til Russland, slik at den blir tidligere ferdig.
- Samferdselsministeren varslet i mars 2015 at han vil be Avinor om å gjennomføre en samfunnsøkonomisk analyse av en ny lufthavn i Bodø.
- 40 millioner kroner til oppstart av en miljø- olje-vernbase i Lofoten/Vesterålen.
- Beredskapen styrket; redusert responstiden for helikopterberedskap vesentlig gjennom en bevilgning på 9,6 millioner kroner til Bardufoss.
- Ny avtale med Barentssekretariatet for å styrke folk-til-folksamarbeidet med Russland; Utenriksdepartementet har nylig inngått en ny treårig avtale med Barentssekretariatet på 140 millioner kroner, en økning på 18 millioner kroner.
- Styrket nordområdediplomatiet overfor de øvrige arktiske landene, EU, sentrale europeiske land og de nye asiatiske observatørlandene.
- Intensivert kontakten og samarbeidet med USA om arktiske spørsmål generelt og Arktisk råd spesielt under deres formannskapsperiode (2015 – 2017).
- Utbygging av statlige fiskerihavner og tilskudd til kommunale fiskerianlegg. Flere av disse kommunene ligger i Nord-Norge (økning på NOK 360 millioner kroner totalt).
- 325 millioner kroner til belønningsordning for kollektivtransport som åpner for økt planlegging og avtaler med for eksempel Tromsø.
- 5,7 millioner kroner til Studiesenter Finnsnes (bevilget under Universitetet i Tromsø) i budsjettforliket.
- Prosessen med konseptvalgutredning, som skal vurdere behovet for utvidet kapasitet på Storskog, er igang. Man regner med at dette arbeidet vil være avsluttet i løpet av 2015.
- En større del av Forsvarets operative aktiviteter er nå flyttet nordover. Det betyr flere seilingsdøgn og flytimer, og flere øvelser. I mars ble øvelsen «Joint Viking» med 5000 soldater fra alle forsvarsgrener gjennomført i Finnmark. I mai deltok nær 5000 mannskaper fra ca. ti land i den NATO-ledede ubåtøvelsen «Dynamiv Mongoose» i norske farvann. I mai og juni deltok 115 fly og 4000 mannskaper fra ni nasjoner i øvelsen «Arctic Challenge Exercise» over det nordlige luftrommet i Norden, med Bodø som den norske flystasjonen. Flere store HV-øvelser er også gjennomført.
- Bidratt til tryggere skipsfart; ledet arbeidsgruppen i FNs sjøfartsorganisasjon (IMO) som har vedtatt Polarkoden.

